

د ستورو ورا

شعرونو ټولګه

خیال محمد کتوازی

۱۳۸۶ لمريز

Ketabton.com

حانگرنې

د ستورو ورا	د کتاب نوم
خيال محمد کتوازی	ویناوال
۱۰۰۰ ټوکه	چاپ شمېر
۱۳۸۶	چاپکال
حاجي محمد عمر خېل	ډیزاین

د انټرنیټ په مخ ترتیب او ډیزاین کونکې سمسور حبیبی

بسم الله الرحمن الرحيم

يادونه

دغه شعري ټولگه مې د ۲۰۰۶ع کال په اوږدو کې د هالنډ د روتردام په ښار کې ليکلې ده چې له يو شمېر شعرونو سره مې پښتو متلونه هم راوړي خو په ځنې شعرونو کې يې د قافيې او وزن په خاطر يو څه بدلون ميندلای چې د پانې په پای کې مې بېرته په اصلي بڼه ليکلي دي.

ماد خپلې وسې سره سم زيار ايستلی چې په خپله ژبه يانې په پښتو ژبه شعر ووايم او که په ځينې شعرونو کې د قافيې کمښت نه يم اړ ايستلي نوزياته هڅه مې کړې ده چې د پرديو کلمو او لغتونو څخه ډډه وکړم.

د دې کتاب شعرونه مې که څه هم د غزل په شکل او بڼه کې راوړي دې خو منځپانگه يې توپير لري، د شعر د نورو څېرو په تېره دنوي او آزاد شعر په ليکلو مې خپل وس او بخت نه دې ازمويلي.

د کتاب متن مې پخپله تايپ کړی دی که کومه تايپي تېروتنه ولري او وزن يا مانا ته يې زيان رسولی وي نو په ماباندې بخشنه ولوروی

زه په شعرو پيلو کې يواځې د الهام رول ته ډېره عقیده نلرم بلکې د دې په څنگ کې زيات ليکل، لوستل او تمرين کول هم خورا زيات اهميت او گټه لري يانې د شعر ناوکۍ هغه مهال ښه ښکلا ميندلای شي چې سينگار ته يې زيات پام وشي.

که شه هم زه یو مسلکي شاعر نه یم خود خپل گران
هیواد او سپڅلیو خلکو مینې او دخپلې مورنۍ خوږې ژبې
پور او عشق مې دې ته اړباسي چې که دخپلې سرلورې ژبې
په سمندر کې یو څاڅکی هم ورزیات شي نوحق به یې یو څه
اداوبللی شي ځکه چې دیوه توکم هويت، موجودیت، برم
تاریخ، ویار او درنښت تر دې پرې کچې په ژبه پورې اړه لري او
که له دوی څخه ژبه واخستله شي نو هغوی بیا خپل کلتوري
هویت، ملي جذبې، دهیواد مینه، لرغونې ارزښتونه، تاریخي
کارنامې او توکمیزې اړیکې نشي پېژندلای اونه دهغو په
اهمیت او خوند پوهېدلای شي.

په درناوی خیال محمد کتوازی

هالنډ روتردام

۲۰۰۶ - ۱۲ - ۲۹

د خیال محمد کتوازي لنډه پېژندنه

خیال محمد د عبدالغفار زوی په کال ۱۳۲۹ کې د پکتیکا د ولایت د مرکز د بڼرني د ملکانو په کلی کې زېږېدلی، لمړنۍ زده کړې يې د بڼرني د علي بابا په لېسه کې نورې زده کړې يې د رحمان بابا په لېسه کې او لوړې زده کړې يې د کابل پوهنتون د ایبیا تود ژورنالیزم په څانګه کې پای ته رسولې. له ۱۳۴۹ کال څخه يې د راډیو افغانستان د خپرونو په ډېر برخو کې کار کړی دی، په ۱۳۵۵ کې د راډیو د خپرونو د لوی مدیریت مرستیال په ۱۳۵۷ کې د راډیو تلوېزیون د وزارت معین او د سولې او پيوستون ریس وو.

خیال محمد کتوازی د ۱۳۵۸ کال په پیل کې د اطلاعاتو او کلتور وزیر وټاکل شو خو د همدې کال د جدي په شپږمه نېټه په افغانستان باندې د شوروي اتحاد له خوا يرغل وشو او خیال محمد يې سمدلاسه زندان ته ورتپل و. واهه چې د شورويانو د استعمار په ټول دوران کې د ببرک کارمل د څرخي پله په زندان کې څه ناڅه نهه کاله بې گنا کوټه قلف ساتل شوی وو.

په ۱۳۶۷ کال کې څرنګه چې شورويان له افغانستان څخه په زور شړل شوي وو د ډاکټر نجيب دملي مصالحي په دوران کې دنهه کاله زندان له تېرولو څخه وروسته د نورو زندانيانو سره يوځای راخلاص شو، يو کال وزگار و او بيا يې د باندنيو چارو په وزارت کې لمړی د سلاکار او

ورپسې يې دمعين په توگه دنده درلوده، په ۱۳۷۰ کې د
سفیر په توگه د لیبیا هیواد ته ولاړ او یونیم کال وروسته
د جهادي ډلو تپلو د خپل منځي درنو جگړو په وخت کې د
دهالند هیواد ته مهاجر شو.

خیال محمد د همدې کتاب په گډون درې شعري
کتابونه لري اوله ۱۳۴۹ څخه تر ۱۳۵۷ کال پورې دهیواد
په ځینو خپرونو په تېره بیا په راډیو کې لیکنې او خپرنې
لري.

پښتو

ځوانه که پښتو وايې نو ښه پښتو به وايې
دغه د جنت له خواتو ښه پښتو به وايې

ته د درنو غرونو په لمنو کې لوی شوی يې
سپکه خوبه که ده، درنه پښتو به وايې
ښه يې له پردیو زير و تورو خخه و چنه
ستا ژبه سپېڅلې ده سوچه پښتو به وايې
داد گلو ونه چې وطن پرې ښکلی شوی دی
څانگې ورنه مه شکوه نگه پښتو به وايې
اوس يې چې گروان ته تور لاسونه ورلو بدلې دي
ښه په لمن پاکه پښتنه پښتو به وايې
ژبه خو پسرول ده د ولس د ښکلا ناوې ته
گل غوندي سمباله په گانه پښتو به وايې
ځنې غمازان يې د اوگرې غوندي لري سره
ستا خخه مې هيله ده خوږه پښتو به وايې

بيا يې دنړۍ له سترو ژبو سره سياله کړه
ځانته که افغان وايې کړه پښتو به وايې
ښکلې امپلونه دشعرونو ورپه غاړه کړه
«خياله» ښه مهينه بنايسته پښتو به وايې

واکي

گرد چاپيره مي راگرزوي گردابه
لا ترخومي خرخوي دغم دريابه

د وطن دميني اورته چي کرپرې
ته زمادزگي غوبنه يسي کبابه

هرمطرب مي شرنگوي دزړه تارونه
ستا په شانې وچ لرگي شومه ربابه

اوس غبارد ناپوهي راپسي گزې
چي مي غپرې ته پناه دروره کتابه

دژوند واکي مي د عشق په ولکه ولاړې
له اورمېر سره مي خه غواړې تنابه

لکه شپه چي په رنځور شپي زړبنته
زه دي وايستمه هسي له شبابه

ماد عشق په نوم خپل سر په لاس کي دروړ
تا په پخه توره غوخ کړ انقلابه

چي د «خيال» په سر کي شور او مستي گوري
ستادزړه په شان مستي لري سيلابه

راځه

دواړه سترگې دې لږتورې کړه راځه
امېلونه دې درپورې کړه راځه

يو وار بيا د ښو بريد را باندې وکړه
د زړه ستښې مې نسکورې کړه راځه

له تندي دې دلونگو خوشبويي ځي
تورپېکې دې دورې دورې کړه راځه

که زما د زړه توتي په دام کې ساتې
دا زړې لومې دې نسکورې کړه راځه

چې ځواني دې په نظر نشي له مانه
غوړې څښې دې لږ سپورې کړه راځه

که د «خيال» د اوسېدو خونې ته راشې
د روازي درسره پورې کړه راځه

داکبر توره

دغم برخې مې ليکې قلمه ولې
پام دې نه را باندې نيسي گرمه ولې
چې پخپله يې پتنگ په اورستي کړ
ترگهيځه پورې ژاړې شمعه ولې
داکبر دلاس وسله چې اوس خرخېږي
ډک بوړی به دمپرانې ږدمه ولې
چې په خوله باندې مې نوم دهيواد راشي
ترينولاندې مې گرزې نمه ولې
دوطن د وياړ شمله مې را کوزېږي
لا تراوسه نه ماتېږي زغمه ولې
ستا په چوف کې خومي تللي وونذرونه
هرسرکوزې ته دې اړکړم دمه ولې
په هيواد کې مې دوينو باران اورې
زه به ناست يم دبل په تمه ولې
د«خيال» زړه خوڅه کوربه دهرشي نه دی
تل تر تله پکې مېشت يې غمه ولې

۱: بوړی = توپک (د توپک يو ډول دی چې پخوا
يې ډېر استعمال درلود او تر نورو گرانه هم وو.)
په پښتولنډ يوکې ډېر يادېږي لکه:
تر د ابوړي توپک دې جارشم
تر لې تا دی کره زه له خياله ځمه

د ستورو ورا

گلشن په گلوبنکلی دی کېدی، ورڅخه مه وړه
چمن یې رنگین کړی دی غوتی، ورڅخه مه وړه

په دښته د آسمان کې یې رنځلگې تورتمه
د ستورو د وړاناوې ده سپوږمۍ، ورڅخه مه وړه

د سیند په غورځنگونو کې مستي یې د زړه هیله
کبان ورڅخه مه وژنه هیلۍ، ورڅخه مه وړه

دا غشي دلیند یو څخه و باسه صیاده
بیدیا ورسره بڼه برېښي هوسی، ورڅخه مه وړه

نسیم د پسرلي ورسره لوبې کوي بازه
دازر کې دې که زانې توتکی، ورڅخه مه وړه

ادم چې په دې ځمکه خلیفه د الاهي ده
د ژوند بنکلي توبه یې دا نړۍ، ورڅخه مه وړه

ترخوبه په دې غرونو د تاسیوری گرزې د بېبه
د «خیال» د زړه دمینی بنا پېری، ورڅخه مه وړه

لایې مړه بولي

«یومتل دی وایې مکره هغه منډه ۱
چې لمن دې شې په کلې کې برینډه»

دمپرانې دې کمی نشته افغانه
خو غمونه دې لیکلې دي په ټنډه

«چې په لاس باندې وازیږي څه حاجت دی ۲
چې په خوله یې خلاصوې ترلې گنډه»

غلیمانو موبیاتي په لاس نیولې
له هر لوري غوڅوي دوطن خنډه

«لاتراوسه پورې مړه ورته وایې ۳
دپټې ریشکه یې وخورله غونډه»

ستا له هرنگه بښپگنو څخه تېریو
خوداغله دې بېرته وباسه گاوندې

چې په تورودې وهو ویجاړبه نشې
کلک ولاړیې دافغان دلارې خنډه

چې یې برخې له ازله راوېښلې
خدا زده څه شوه دپښتون دنصیب ونډه

«ستا دپوهې په سمند پورې يې اړه ۴
چې دبخت بگۍ به خو پورې وي رنډه» ۵

که هر خودې تشوو نه خالي کېږې
لاتر پيخو پورې ډک يې د وير ډنډه

د زرگي د خندا گل مې نه غوړېږې
په هرمت باندي مې بارده د غم پندډه

ستاله پت سره به پايود «خيال» ژبې
د پښتون د توکم مورې مه شي کونډه

۴

.....
۱: وايي مکره هغه منډه چې سومبۍ دې شي برينډه
۲: غوتڼه (گنډه) چې په لاس خلاصېږي خولې ته
خه حاجت دی .

۳: د پتي ريشکه يې ټوله وخوره دوي يې لا مړه بولي

۴: سمند = آس = نيلى (د آس يو ډول دی)

۵: رنډ = نه منونکى = خپل کونکى = رپنگه کونکى

خطر

نصیب و کړې هسې چارې په ماباندې
وبه نکوي انگار پسه وچې سپاندې^۱

د عزت کالي مې کارې له بدنه
په لغتو مې وهی راپورې خاندې

زه له شرمه چاته حال و پیلې نشم
برچه پک دي خدازده خه راباندې کاندې

تش زگړوی کولی نشمه سختي ده
چې تهر مې شود او بن ترسینې لاندې

د واره لاس مې راتري په خنځیرونو
تپل وهي مې د اجل په لور وړاندې

د رباب او د شپېلی نغمې سرې شوې
اوس په هره خوا کې چیغې دې یاساندې

مورې پته خوله دې ونیسه خطر دی
نورد «خیال» په قبرمه شکوه غړواندې^۲

۱: سپانده = سپېلنی

۲: غړواندی = غړوندی = غاړ

د فکر کجاوه

دیدن ته دې راغلی یم مانی ته مې درپرېږده
په څنگ کې به دې کېنمه نالی ته مې درپرېږده

پوهېږم چې په سترگو کې دې شرم ځای نیولی
مجبور یم درته ووايم خولگۍ ته مې درپرېږده

که داغونبتنه گرانه وي نو خوادې بده مه شه
گرېوان ته دې لاس نه دروړم تنی ته مې درپرېږده

که لږ پسې درتېر شمه د بنکـلې مخ له پولې
د زني ترمې لاندي غـړۍ ته مې درپرېږده

د زلفوله هر تال سره دې فکر زنگومه
چې زړه در سره و تړم کمځۍ ته مې درپرېږده

دا تـولې مې که نه منې نو وه بدري جمالي
د او بنکوله باران سره سولگۍ ته مې درپرېږده

د فکر کجاوه مې د واده په اوبن سپره ده
د «خيال» سپره نصيبه ناوکی ته مې درپرېږده

مرغلرې

که لرې رانه پاته دي که برې رانه پاته
دزړه دواړه ټوټې مې برابرې رانه پاته
په خالو دگوربتو کې چرگورې مېشته شوي
دچتکو په منگولو کې کوترې رانه پاته
پرديو يرغلونو کړم له ساندوسره روږدي
له ډول اوله اتن سره سندرې رانه پاته
نسیم يې له پلوسره خوځښت کولای نشو
دږيرو په تاراک کې خياليگرې رانه پاته
نږدې ورته ورتلای نشم له زهرو يې وپرېږم
په ستونې دبنامارکې مرغلرې رانه پاته
واتن دپردېسيومي دهيلوزمري وژنې
وطن مې ترغد يو لاندې لرې رانه پاته
له تېکې څخه توره مودبل په امروزي
بدله زمانه شوله ډغرې رانه پاته
د«خيال» دزړه شاهين دي دهوا په لټه پايي
دبنکار په تورولو مو کې وزرې رانه پاته

پرتله

خال دې پاچا تندي وزير زلفې لښکري
په هيوادونو دې ولکه ده زوروري
خوله دې دربار غاړه دې ارگ سينه دې تخت ده
دواړه لېمې دې پيره داري بختوري
مخ دې سپوږمۍ ځواني دې لمر خالونه ستوري
ستاد ښکلا ډېوي بلېرې خياليگرې
وربل دې دام خښې دې لومې دورېښمو
زما دزړه بورا خومه نيسه دلبرې

۱۳

رنگ دې گلاب ونه چنار بوي دې دمشکو
نوم دې په درسته نړۍ تللی مرغلري
خښې دې ږنگې کره زما دمت له پاسه
«په خوند دې نه يم په خرپ دې يم گاڅري»
زړه دې انگار گوگل نغری مينه دې اورده
مايې لمبو ته کړوي دلري لري
زما دزړه ستنې به ږنگې کړې له بېخه
که دې راواړولې سترگې مروري
خوله دې غوتۍ خدا دې گل ديدن دې باغ دی
دعشق بلبل مې غږوي درته سندرې
د«خيال» له پام خخه به ولاړې نشې دواړه
دتاد سولې ښايسته سپينې کوتري

خونڊی

اورد مینې را کره چې لوگی دې شم
وچ به دې نظر کرم سپېلنی دې شم
خوله خودې پېزوان په اجاره یوره
لاس دې رانږدې کره چې بنگری دې شم
خښې دې زما تر ملا وپېچه
خان راسره و تره مېږوی دې شم
بڼه مې په کتو کتو کې وڅاره
ستاز مریو سترگو ته کبلی دې شم
تاخو په گلونوزره بایللی دی
راشه چې دهیلو پسرلی دې شم
پاس مې د ور بل په څو کو و تومبه
بڼکلی چې په خښو کې بېری دې شم
اوسم به دمشکوله وږموسره
یاره که په غاړه کې خونډی دې شم
«خیال» په گودرونوباندي گرزوه
پرېږده چې په سرباندي منگی دې شم

د کورگتېې

که دزړه دمینې رازغواړې دچتېې ۱
کیسې ټولې دې له اوبنکوسره پتېې

«نخاگره چې نخاکولی نشې ۲
وايې محککه لاکړه وینم له ستېې»

چې له شوقه به په لاره سمې نه تلې
په دې بنارکې پاک لمنې اناوتېې ۳

خپلو بنکېل کړو د پردیو په دامونو
کنه مورخو درلودلې پخې متېې

«که بې لاستې له خپل ځانه څخه نه وای ۴
تبرځنگه ماتولې ونې غوتېې»

هم بې لاس زما په وینو باندي سره دي
هم به ورمه دقاتل د وبال ختېې ۵

«اوس دیوې سپرې لپاره چې لري بې ۵
ټول پوستین په اورکې غورزوي دالتېې»

نه بې گورمه بنارونه بې خطره
نه زما جونگره پاته شوه دختېې

د پردو ترمنت لاندې مه شي «خياله» «دلاهور ترگتېو بنې دې د کورگتې» ۷

۱۷

-
- ۱: چته: په وزن د «لته» = مسته = بنایسته = خیالیگره.
د پښتوپه لنډيو کې د پردو د لري لکه:
چې کته خې خال ته مې گوره
دهندوستان د چتونشته شنه خالونه
- ۲: نڅاگره چې نڅا نشي کولای وایې محکمه کره ده
- ۳: اناوت = د بل د اوږو بار = اړ = محتاج = بېوزله
- ۴: ونه وایې که مې لاستی له خپله ځان څخه نه وای
نو چانه شوم ماتولی .
- ۵: خته = جوال = بوری = بوجی = وری = توبره
- ۶: دیوې سپرې له پاره ټول پوستین په اورا چوي
- ۷: د کورگتې دلاهورگتې دي

خیال غواړي

زړه مې پارېدلی دی وصال غواړي
بڼه یې په گانه باندي سمبال غواړي
خان پرې کړوي دکباب خوی لري
داډپوه پرست پتنگ مشال غواړي
پرېزده چې توبې ورسره ماتې کړم
مسته په سرو شونډو کې وبال غواړي
بیابه مې دزړه خونه روښانه شي
یارمې دتندی دپاسه خال غواړي
اوس مې په کوگل کې غبارونه دي
زړه مې داشنا دمخ مشال غواړي
بیامې دابدرنکه صیادخاري نن
سرمې غوڅوي راڅخه مال غواړي
«خوله یې دگیدرې شخوند داوبن وهي»
حکله له افغان سره جنجال غواړي
بیالکه ژوره د، رگ وینې څښي
توره خپکۍ گوره مورېوال غواړي
حق ته خو اورونه گلزارونه شي
ژوند مې د انکار په لورې تال غواړي
روږدی شوپه وینه د انسان باندي
بیاخوني ښامار راغلی «خیال» غواړي

داشعر مي لاپخوالیکلی وو.

مجبوري

کډې وتری زامنو سباوون دی
اوس زموږ له خپل وطن څخه بېلتون دی
کلی کور او هدیره مو پاته کېږي
مجبوري ده په سفر باندې مویون دی
له آمونه شورویان را پورېوتې
نن په ټولو اولسونو کې پاڅون دی
خود اپورې پاکستان ته پناه وړمه
غم خپلی زړه مې ځکه ځگر خون دی
د شمال اود سهیل په منځ کې بنکېل یو
ددوئ دواړو دافغان په ضد تړون دی
«سپي په خپلو کې که څومره سره وړان شي
خو فقیر ته بیاد ټولو پیوستون دی»
زویه گوته په ماشه نیسه په لارې
دهیواد دآزادی په نوم موتلون دی
دقصاب چاره په لاس کې چلوي یې
«خیاله» څرنګه ونډی ونډی پښتون دی

د بخت هنداره

چې هرچېرې لټومه ښکلی یار
مخامخ راته راخپرمه شي اغیار
خپلې ډکې خزانې ته چې ورځمه
ترې چاپېره وي دبل کلي ښامار
که هرڅويې پرېمینځم د بخت هنداره
سره سرور باندې گرزې تور غبار
زه دکلي په ناوړین باندې خپه وم
اوس به څه کړم وړانوي مې غلیم ښار
«نن خوتش دمور له څنگه سره تېر شو
زه وپرېرم چې دالاره شوه دمار»^۱
چې رقیب باید پرې خپله څرېدلای
نصیب مور ته درولی هغه دار
سپېره منی ورنه ښه گنمه «خیاله»^۲
که په وینو وي لړلی نوبهار

۱: وايي له دې څخه نه ډارېرم چې مارمې له څنگه
تېر شو بلکې له دې وپرېرم چې دابه يې لاره شي .
۲: منی = خزان

لونگ

که هر خومره یې سیلان گنې بدرنگه
ماته بنکلی له هر چاده شوخه شنکه
د سرسترگی مې کږې وریسې اوږې
چې د پرک غوندې مې تېره شي له څنگه
«خوندي بڼه دی راتله یې» زما ونډه
چې لري یې د اشناد مینې بنگه
په تومت د عشق یې زه په اور کړېم
خوپه غاړه کې یې ته زانگې لونگه
لکه موج د اباسین چې په مور وځي
مسته هسي وي روانه رنګه بنگه
ماته برید د سپینو تور وراپه یاد شي
چې دې اورم د لیلاد بنگرو شرنګه
«خیال» د زړه په هغه رنځ باندې اخته شو
چې یې واخست د تېرو بڼوله جنګه

د نیل ناوې

مړاوی شانته گل یم له پرهاره سره اوسم
اوس چې د ازغیوله بهاره سره اوسم
مینې زما برخه په اورو نوکې لیکلې
غونښه د کباب یم له انگاره سره اوسم
نن یې تر ملاپورې بمونه راتړلې
څه ساده پښتون یم له هونبیاره سره اوسم
خپله پیمانې وهي په ما باندې مرچلې
ځوان دلور و غرونو یم له بناره سره اوسم
ښه گېډی د گلووم راو لوېدم له خانگې
یو ورمه بارو توله غباره سره اوسم
بیالکه دمصرناو کی د نیل خپوته
ونده د توپان شوم له سینگاره سره اوسم
«برخې ازلي دي نه په زور نه په زاري دي»
زه ازل رتلی له بناماره سره اوسم
پښ یم تکولی د زرگر له بټی ورم
تش په تصور کې له رخساره سره اوسم
خپله دانگور په شان له تاکه څخه شکېرم
نور و ته په جام کې له خماره سره اوسم
گرزي هر صیاد را پسې ولې مې په غشو
زه د توتکی غوندي له ډاره سره اوسم
اوس خو چې گیدر په له زمري څخه باج اخلي
پېښي مې اړ باسي چې له واره سره اوسم
ویارم چې تر اوسه لاد خپل طن په مینه
اوبښ غوندي تړلی له مهار سره اوسم
«خیاله» ځان بدل کړه زمانې په اوبنتودې
خوبه لاپه خوب کې له تینگاره سره اوسم

دفلک مېچنه

دلامبوپه نمت راغله هغه لورپه
ډنډپه خپله غېږ کې ونيوه لغړه
بخته ماسره دې څه تربورگېني ده
چې يې نه بولې زما ديارۍ ورپه
دآشنا دشونډوسرې سکروټې گوره
زما زېږزېښلی رنگ ورسره تره
لاترڅوبه لاس ترزني ورته ناست يم
چې مې گزري په هر بن دغبار لړه
«يو متل دی وايي بڼه ده په عمل کې ۱
له پراته زمري نه گرزنده گيدړه»
څوڅخونه يم چې ازغي په غېږ کې ساتم
دباغ گل يم له وړموسره مې اړه
زما سترگې لکه غلې ورپسې اوړي
چې تېرېږي مې له څنگه سره غوړه ۲
څو چې گزري دفلک مېچنه هسي
دپښتون دبخت اوگره به وي ناوړه
درتبې دشوق په تمه دې زاهده
دمذهب ښکلې لمنه کړه ککړه
په خوځښت دزمانې کې معجزه وه
چې يې ماته کړه دخيال دنصيب دره

۱: تر پراته زمري گرزنده گيدړه بڼه ده

۲: غوړه = ښکلې = ښايسته

اورلوبه

هسي چاري دي راو کري مينتوبه
چي اوس گرزمه رسواله لپونتوبه
که هر خوژور ويده يمه هيواده
ستاتوده مينه مي وباسي له خوبه
هسي رنگه دي غمونولو غرن کرم
چي مي اوبنکي شولي وينې له زووبه^۱
روغ زرگي مي ستاد مينې له بابته
په گوگل کي نه خايري له پرسوبه
بنه خواني مي دپتنگ غوندي لوگي شوه
چي مي وکره ستاله عشق سره اورلوبه
سراو مال به زما دواړه درنه جار کرم
که مي ستاپه مينه تنده شي خروبه
خياله پاخه دتکل نيلى په زين کره
مپرني خونه ډار پرې له سرکوبه

۱: زووب (زهوب) = گزک = التهاب = خورين
= انفیکشن . (هغه گزک او التهاب چي
له ټينگي وينې سره له ټپ څخه راوړي .)

پردېسي

چې د باد غوندي مې تېره شوې په څنگ
زما زړه درېسي درومي په غورځنگ
هسي رنگه خوشبويي دې ځي له زلفو
نه يې مشک لري نه عطر نه لونگ
دا ځواني چې ته لري د چنار ونې
مابه وباسي له کلي نه ملنگ
د کاروان بهير به پټ په غرونو ولو
چې وانه وري کوم يوغل د جرس شرنگ
«غونښې ټولې د خانانوپه خوراک ځي ۱»
په هلو وکويي د سپيو سره جنگ»
هغې سپينې زما زيره کره راسپينه
چې وربل يې شو په مخ باندي رارنگ
د بڼرني و چې د بڼتي مې ياد بري
پردېسي ده په يورپ کې مې زړه تنگ
«اوس له پېښې څخه تېښته وايي نشته» ۲
«چې مې يو پلوته پرانگ دی بل گړنگ» ۳
خياله بېرته د خوشحال توري ته لاس کره
چې دې بيا په کهاله راغی اورنگ

۳۰

۱: غونښې خانان خوري په هلو وکويي د سپيو جنگ وي

۲: له پېښې تېښته نه شته

۳: يوې خواته پان بله خوا پرانگ دی

چاودنه

سپېدو وچاوده په پای کې رنگ د شپې
هره خوایې رها گانې کړې خورې
لاگلا بوخپل تا جونه سمول
چې خاتولوپه سر جگې کړې شملې
دگلیانو په لمانو اورېدلې
مـرغلرې د شبنم رنې رنې
د ورمو خپې نسیم په غـږ کې یوړې
ور وېنلې یې بلبلو ته ولجې
چنارونوتر نظر لاندې خارلې
چې ترې لاندې غورېدلې وې غونچې
په شنبلیو کې لگیا وو بوی دمشکو
له گلاب سره سینځلې نخېدې
پلوشود ونوخنې رمنځولې
په لښتو کې اوبه رابهېدې
دگهیخ شمال یې خانگې بنکلولې
له غوتیو سره پانې غورېدې
په هرگوت کې گودرونه وو دپېغلو
پنډېدلې پـرې دکـلې پښتنې
چې ناخپه توغندی دغلیم راغی
لورپه لور باندي یې تیتې کړې چرې
دچنچونو پرهارونه یې خیرل
له توتیانو خخه وینې خخېدې

دچلاس او دچاسرورپورې نـه وو
بنکلي نجـونې په ټپونو کې پرتې
پتول يې خپل زخمونـه په منگولو
دگـودرغاړې په وينو باندې سرې
توتکيو ورتـه ساندي غږولې
له غوغا سره په غم کې گډېدې
خيال چې وليد دغه ويردباغ په منځ کې
دواړه سترگـي يې ترپايه ژړېدې

دمحبوب علي د بنكلي شعر په افتفا

تصوير

بخته په دې مړاوي گل کې بېرته بنکلا و اچوه
بيا په دې ويده بدن کې مسته اروا و اچوه
ناوې د وطن به بيا د حسن رسول و اغوندي
ته يې په سپين مخ باندي رنگينه برېښنا و اچوه
زه به د غزلو مرغلرې ورته و پييم
ته د دې خپرې د پاسه سپينه رڼا و اچوه
لمرد پيو ستون به د خيبر د پاسه و خاندي
ته پکې زرينې پلوشې د وفا و اچوه
زه به يې د درستو کړاوونو کيسې وليکم
ته پرې د خټکو د شعرونو غوغا و اچوه
ستانه يې تپونو ته پټې غواړم طبيبه
لرې پکې افغان ته د يو والې دوا و اچوه
راشه د ژوند باده په دې ونوکې راوگرزه
بيا د دغه بڼې په وچو خانگو کې سا و اچوه
بيا به رنگيني د پسرليو ورته راشي
ته يې په گلونو کې وړمې د سبا و اچوه
خيال ته يې چې نوم افغانستان تر بنکلو بنکلی دی
ته په دې وجود کې بېرته بڼه پښتونخوا و اچوه

پرتم ځي

«که په لاره باندي مار په هر رقم ځي ۱
خپلې سورې ته چې ورسپري سم ځي»
که يې هرې خواته اړومه څوکه
برابرمې دوطن په لور قلم ځي
زه پوهېږم چې پخپله ورسره يې
تابه څه کوم زاهد ه چې پرتم ځي
«توره شپه به يې له چرگه هم سبا شي» ۲
نور يې خونبه ده په سمه که په چم ځي
نن خو پورته دمريخ په تندي پل رډي
دلته ولې يې گودره لا ادم ځي
زه به چاته فريادونه رسومه
چې مې بياله خپلې غېږې نه صنم ځي
نور يې نشم په سينه کې تم کولی
چې دزړه له زولنو څخه مې زغم ځي
د پردو په اوږو ته راغلي سايبه
اوس به خيال له خپله کلې څخه گرم ځي

۱: مار که هر څومره کور روان وي، خپلې

سورې (غار، سوري) ته ځان سپيڅ کړي .

۲: يې له چرگه هم شپه سبا کېږي .

لاسکتویه

دلته به څوک نه وي چې يې سوږې نه وي غاړې
ټول په دغه کلي کې له غمه څخه ژاړې

وايي «تروژلې ورور پرې اېښې گومل ښه ده»^۱
کور او کلي پاته زموږ کله ورنه ولاړې

دغه يې انصاف وود جهاد دمخکښانو
وگوره دښار کوڅې يې څرنگ کړې ويجاړې

څه مشکل صياد ته چې يې ولې په ليند يو
ويرخوپه کوترودی چې ځالي يې شوې شاړې

بل ته خويې لاس په سلامي نيولې پورته
دلته يې له موږ سره دخولې خبرې لواړې

خوبه لاسکتويه ځو دبل تر حکم لاندې
ځوانه که بنادي غواړې لستونې به درنغاړې

«فيل که چېرې مړ شې بيا يې هم په زنگانه کې^۲
يو متر اوبه خولاپه کچه وي ولاړې»

دی خودې پښتونه په اتوم باندي سمبال کړ^۳
خپله دي له سر څخه تړلې دي ريتاړې

وينې به دې زيبېني د ژورې غونډې گله
خويې چې ونه باسې له خپلو غوښو داړې

هسې به له شگو څخه پرې ځانته او بې
سړپه زنگون ناست يې د بابا په توره وياړې

ستا په اراده پورې هم اړه لري خپله
خياله «په هغه باندي به واورې چې يې غواړې»^۴

۱: تر وژلې ورور پرې ايښې گومل ښه ده .

«گومله د پکتېکا د ولايت يوه تاريخي ولسوالۍ ده.»

۲: فيل که مرثي بيا يې هم په زنگانه کې يو متر اوبه ولاړي وي .

۳: د پاکستان د اتوم پلار قادر خان نومېرې چې په خټه پښتون

اوله ايران سره يې هم په دې برخه کې زياتې مرستې کړې وې

خواوس د يو مجرم په شان تر څارنې لاندې ژوند کوي .

۴: چې غواړې په هغه به به واورې .

کوکاري

چې په مایې لگوي د ناز نو کاري
له تندي څخه مې وينې وهي داري
د ابهیر به د جنون په لوري درومي
د عشق او بڼې په تدبير نشې مهاري
چې له زړه مې د غمونو کډې بار کړي
شوخي سترگې دې راواړوه خماري
«په گيدري پوري خپله لکۍ اوردې»^۱
په ماو کړې خپلې مينې هسې چاري
که ډېوي يې په هر څلې بلې نه شي
د عشق لاري ترمنزله دې غباري
چې مې ولې د بڼو په توغنديو
لکه دروي د شپنو وهم کوکاري
که له «خيال» سره دميني گانه نه وي
د غزلونو اوې څنگه شي سينگاري

۱: گيدري ته خپله لکۍ بلاده

يرغمل

زه ورته گورم چې دوى مې کور وړي
دژوند هستي مې دبل په زور وړي
«اورلره راغله دکورمېرمن شوه»^۱
رپاند بيرغ مې رانه نسکور وړي
پخپل پتي کې کرونده وکړو
پروره زمورې شى غنم مو نور وړي^۲
بې له خښتنه دگلو بن دى
پانې يې باد وړي غوتې يې لور وړي
دلور وغرونو خزانې کارې
لاجورد يې غله وړي ونې يې اور وړي
دشيخ پلتنې په کوڅوگرزې^۳
له زړه نه مينه له سر نه شور وړي
مورېرغمل يو دبل په لاس کې
يامو مسکو وړي يا مولاهور وړي
په هرگلشن کې سپلې چلېږي
توتيان مووژنې باغ مو سمسور وړي
زما په برخه دمينې اوردى
سینه مې سوځي زړه مې ټکور وړي
گناه يې خپله لاس په بل پاک کړي
مريې خودى دى «خيال» يې پېغور وړي

۱: اورلره راغله دکورمېرمن شوه. «پخوا داورلگيت استعمال دومره ډېر نه وونو سکروټې به دچلم يا چای له پاره يوله بل کورڅخه راوړل کېدې کومه نجلۍ د چاکورته داور لپاره ورغلې وه اوهمالته يې دکورله خښتن سره اړيکې پيدا شوې وې چې خبره تر واده پورې ورسېدلې اوپه دې توگه نجلۍ دکورمېرمن شوه اودامتل ترې پاته شو.»

۲: پروړه = بوس

۳: پلتن = اولسي او ملکي لښکر = غیر نظامي لښکر

د زړښت خپسکه
یاره نن خوپه کتلو کې ثواب را
ستا په سترگو غرځنیو کې شراب را
چې وږمې یې بویو مه پرې مستېږم
گرانه ماته دهغو شونډو گلاب را
اوس د مینې په غمونو کې ډوبېږم
ستاد ځنیوله وړېښمونه تناب را
زمو لوی مې د زړښت خپسکې ورو ورو
لږ د مینې ماتولو ته شتاب را
چې کیسې د عاشقۍ دې پکې لولم
ستاد مینې د مذهب هغه کتاب را
عشقه ښه مې کړه د اور لمبو ته
زه تر تلوته پیدا ییمه عذاب را
چې هرتاریې د درخوله زلفو جوړوي
خیال ته هسې د آدم د لاس رباب را

۱: زمول «په وزن د شپول» کمزوری او بې سبکه .
دا لغت زمور په سیمه کې اوس هم دود لري خو د شیخ
اسعد سوري علیه الرحمه د بوللې لمړې بیت چې د غور
د زور پښتون پاچا امیر محمد سوري پرمپنه یې
دیوې ساندي په ترڅ کې وپلې ووپه هماغه وخت کې
هم معمول ووالبتنه د «ز» توری ساکن دی لکه :
د فلک له چاروڅه وکړم کوکار
زمو لوی هرگل چې خاندې په بهار
«پته خزانه»

درځم

دیدن ته دې هیواده له جرگوسره درځم
ستا غېږې ته د عشق له ولولو سره درځم
پوهېږمه چې لارې پاتکونو دې نیولې
زما جنت نښانه له خطرو سره درځم
داغرونه او ډاگونه دې باغونه د، ارم شه
بلبل دې یم وطنه له نغمو سره درځم
دزړه په سرمې برېښې لکه ستوری د پېروونوا
په تا باندي مین یم له پښتو سره درځم
بېلتون د پردېسي دې یم له غېږې نه ایستلی
په دې باندي که پریم له توبو سره درځم
د «خیال» دزړه دهیلو د ساحل د غاړې گله
دمینې په دریاب کې له لامبو سره درځم

۱: پېروونې = داپه اسمان کې د ستورویوه ښکلې
ډله ده چې یوله بل سره خوا په خوا کې پراته دې .
کوچیان او کلیوال خلک د پېروونو له خوځېدلو او
راگرزېدلو څخه د شپې مهالونه او دکال موسمونه
پېژني، له کهکشان او لمړیخ نظام سره توپیر لري .

د کانيې کرښه

راوړه جام د بنگو چې نشي درسره ماتې کړم
اورد ميني راکړه چې لمبې درسره ماتې کړم
خوبه لاپلمې د پرهېزونو يادوي راته
پرېرېده د زړه سره چې توبې درسره ماتې کړم
زه خوداجمل غوندي زمري دنظم نه يممه
بنکلي چې په شعرکې ولولې درسره ماتې کړم
رېمنځ به دې د تورو تورو زلفو د لول شم چې
خني دې په لېڅوکې خورې درسره ماتې کړم
لوزمي له تاسره د کانيې په سر کرښه ده
خه پردی خونه يم چې وعدې درسره ماتې کړم
مخ دې لکه لمرد سبا وون دی پلوشې وپښي
راشه چې د وړانگورنگيني درسره ماتې کړم
دلته بدرگې دبېلتانه راپسي گرزي لا
ميني د کلونو به دلې درسره ماتې کړم
ووايه غماز ته که زموږ له غرونو نه وزې
سم به په دې پرېنو کې پنجې درسره ماتې کړم
«خيال» خوکه دکلي په دودونو ډاروي ليلا
بيا به دې ملنگ شم چې پلمې درسره ماتې کړم

تال

نه دې ساری چپرته وینم نه دې سیال شته
نه دې گورمه خوک ورنه دې مثال شته
دې پوي احسان به ولې ترورمې وړي
چې د زني په شیشه باندي دې خال شته
هره شپه يې زنگوه تربرېخره ۱
زما فکر ته دې تل د زلفوتال شته
راشه او بنکې مې راوچې کره دسترگو
چې له تاسره زما دلاس د شمال شته
نور به نه درته راوړم د باغ گلونه
چې وربل دې په گانه باندي سمبال شته
زما مينه برملا ده چې خه کېږي
په دې بنا رکې خو گردونه د شمال شته
لا ترخوبه مې ترتې په تور دميني
ما چې خومره خوروي هومره وبال شته
که هرخوپه اشارو راسره گرزې
«غل په غره کې نه خايېږي» د امثال شته
دغه لړې د تورتم به هم رنای شي
د بيلتون په ترورمې پسې وصال شته
که يې غواړي له کلاخه را ووزه
ستالپاره د گودرپه غاړه «خيال» شته

۱: برېخه = خابنت = د غرمې او گهيخ ترمنځ مهال .
دمهال لپاره په پښتو ژبه کې دې برخو اړه نومونه موجود
وولکه: سپېده چاوديا سپېده داغ، گهيخ، لمخړک،
برېخه، غرمه، برمل، لرمل، لمرلو بده، ترمل او شپه د
اسلام له راتگ څخه وروسته هم موجود و خو بيا لکه
زموږ نوره ژبه د ناوړو پېښو له کبله و سولې بدل اوله منځه

ولاړل يواځې غرمه په ټولو پښتنو کې لا پاته ده د گهيځ
استعمال هم کمېدونکې دی او برېڅر زموږ په خوا کې
لا دود لري ښکارندوئ عليه رحمه چې د سلطان شهاب
الدين غوري په واکمنۍ کې مخور او ښه شاعر وود
يوې بوللې څخه يې د پښتو مهالونه داسې ښکاري .
هرگهيځ چې لمر څرک کېږي له خاتېڅه
څو چې يون کاډلو پدېڅه په څنډونه
که برېڅروي که غرمه وي که برمل وي
که لرممل ، که لمرلو بده ، که ترملونه
« پته خزانه »

ټاپي

هغه کوز کلی زموږ وونوم يې ویر شو
چې د اپورې شوروی پکې آمير شو
دلرغونو خزانو په نمت راغی
خود غرونو په پېچو مو کې راگير شو
له کابل څخه يې پورته کړې لوڅرې
چې د کلې ږيرورد بهير مير شو
د مذهب سپينه لمن به کاندې څړه
چې په سيمه کې ناولی زموږ پير شو
يو په بل باندې ټاپي دې لگوي يې
لا پروڼ يې مجاهد وونن کاپير شو
اوس به چاته د زړه چيغه رسومه
زما خوب د مينې بل رنگه تعبير شو
لويه خدايه درحمت ډېوې رڼا کړې
که تورتم زموږ د فکر پې تنوير شو
چې د باز پېښې کوي د ونو چتکې
« خيال » خوځکه په سيالانو کې زهير شو

قلم ولاړ

يوه گيله وه چې دلاسه مې صنم ولاړ
اوس به څه کړم چې مې زړه ورسره سم ولاړ
زه به هم د فکر تال ورپسې ولم
چې مې يار لکه شاهين په نوي چم ولاړ
«سړي غرونه دې مېرمنې اړمونه»^۱
له جنته څخه څرنگه ادم ولاړ
رناورځه مې شوه هغه مهال توره
چې زما له خوارې برخې نه قلم ولاړ
که گيلې لرو له روبل اوډالرو
دافغان په ټکولو کې درهم ولاړ
خپلې ژبې ته خپه وم چې غوڅېږي
اوس وپرېږم چې له منځه مې توکم ولاړ
نن د «خيال» د زړه ټپونو گزک وکړ
چې د عشق له درملنې يې ملهم ولاړ

۱: سړي غرونه دې بنځې يې اړمونه .
بنځه اونارينه دانسان ديوه سر، دوه سترگي دي ، په
دې متل کې چې کوم مفهوم ځای نيولی هغه يواځې
په متل پورې اړه لري اود قافيې تابع گرزېدلی دی
اوبس .

هيندارې وھي

آشنا مې كډه و كړه لارې وھي
له خواشيني مې زړه كو كارې وھي
بېلتون پرې زړې د غمونو كړي
د ژوند په دښته مې شيد يارې وھي
خپله خپره ورته ښكار پرې پكې
وزه له ښكر سره هندارې وھي
غريب يې تل د زړه په وينو گټي
شيخ يې په كلې كې تيارې وھي
اوس چې په لاس كې ماشينگنې لري
دوى له كېبلو سره خوارې وھي
د زاهدانو عدالت ته گوره
له ځانه سل ځله هوشيارې وھي
«لكه كاغې د زر كې غاړه كوي ۱»
خپله يې هېره شوه بغارې وھي»
نجلۍ د عشق په نېزه وويشتمه
خياله له زړه مې وينې دارې وھي

۱: كاغې د زر كې غاړه كوله خپله يې هېره شوه .
كاغې = كارمگه = كاغ = كورپاغ = زاغ = كارغه .

پاروگر راغلی یم

وعدې ته دې جانانه په گودر راغلی یم
داڅه زېږی مهال دی مازدیگر راغلی یم

انځورد سپینې خولې دې د غزل په بیه کاریم
دیدن ته دې مهینې په هنر راغلی یم

د عشق په پلوشو کې به دې وپېچمه گله
ستا حسن ته څرگنده لکه لمر راغلی یم

نغمې د بلبلانو که دمینې سرول وي
نوزه هم درته گرانه په غومبر راغلی یم

گرېوان مې که شکېدلای دی د زړه بنیینه مې پاکه
خپه نشې له مانه چې ببر راغلی یم

کمڅی دې که هرڅومره بې اودې غوندې ماران دې
په دم بې اېلومه پاروگر راغلی یم

ترڅو به د دسمال په اشارو سره غږېږو
د «خیال» مینه رسوا شوه په ډگر راغلی یم

منه

زه له پېريانو تنبتم ته راته د پې يادوې
خپله كو كارې وهې ماته مې غرېب يادوې
لاس دې په وينوسره دې، په بل تورو نه وهې
لوړې مانې دې گوره چې ماته چېب يادوې
ناصحه خان بدلوه دوخت له منډوسره
زه دې ملا ته حيران ته دې تالېب يادوې
مريد دې وچې شونډې، تهاك لاسونه گرزي
اوس دې رښتيا نه مني ته ورته فرېب يادوې
مطريبه مه غږوه، زړې سندرې راته
زه يې نڅا نه غواړم ته يې پايزېب يادوې
ولې نصيبه زما، د ژوند رقيبېه زما
د ماد عشق نيلي ته د بېلتون كړېب يادوې^۱
د «خيال» د زړه بلبلي، ترمخ دې زني بڼكلې
زه يې منه بولمه چې ته يې سپب يادوې

۱: كړېب په وزن د «چېب» = رقاب (په آس
باندي د سپرېدلو لپاره د زين پايدل)
په كړېب كې د «ك» توري ساكن دي

ازمويلې

خوبه زموږ برخه وي د دښتوپه کېږد يو کې
بښارته خو ورتلای نشو، لويان دي په ماڼيو کې
بيا به دي د سردپاسه ټک وهي مېخونه
پام کوه چې ولاړنشي کابل ته په خپليو کې
دغه ازمويلې دي لانه دي پېژندلې
ساره له سړي باسي حرموني په سلگيو کې
هلته کانتينري گرموي دمرگ لپاره
خښتې افغانان دي پخوي يې په بتيو کې
دلته هم په کليو کې ژوندي سرونه رېبي
سته د پښتون وهي اختيار يې په پرديو کې
وايي چې «هم بوره هم بدنامه شولې خوارې»^۱
هرڅه درنه ولاړل دناوليو په ناندريو کې
گوره چې «ډبرې هم کډي ته رغړې»^۲ خياله
موږ لکه گلونه مړاوي کېږو په سپليو کې

۱: هم بوره هم بدنامه شوه
۲: ډبرې هم کډي ځای ته رغړې

مارچيچلی

ستاد مخ په شيشه سره او سپين ځلېږي
که رنگونه په هنداره کې ماتېږي
گرانه بيا درته راستون شوم مجبوري ده
«مات لاسونه خپلې غاړې ته ورلوېږي»^۱
پتې خولې مې د سولگيو پټ خوندي کړ
«مارچيچلی خو، له پرې نه وېرېږي»^۲
«که رښتيا دې ياره زړه راباندې سوځي»^۳
له رندو سترگونه، هم اوښکې بهېږي»
درنگ په درنگ دوخت شپې راڅخه تښتي
لنډ ژوندون دی د پناه په لورښوېږي
يو وار راشه چې گلونه درته ويړکړم
د سر «سترگې په ښو کله درنېږي»^۴
د زړه مينه په ډگر اسره وکړه
وايي «شني خوڅه په غلانه خوږې کېږي»^۵
خدای دې مه خوږوه هسې رنگه ياره
لکه «خيال» دې چې په مينه کې خوږېږي

۱: مات لاسونه غاړې ته لوېږي .

۲: مارچيچلی له پرې څخه وېرېږي

۳: که زړه سوځي له رندو سترگونه هم اوښکې بهېږي .

۴: سترگې په ښو نه درنېږي .

۵: شني په غلانه چيچل کېږي

آونگ

داخوږ سيوري د چادي چې په څنگ راسره ځي
زما د وطن خيال دى په غورځنگ راسره ځي
په سترگويي كه نشمه ليدلاى له بهره
د فكر په هنداره كې يې رنگ راسره ځي
د نورو په گېډيو به يې ورنكړمه پانه
د دښتو هريو بوټي يې لوه ننگ راسره ځي
افسوس دى چې يې وينمه بې شمېره پرهارونه
له ښاره ترمناره پورې رنگ راسره ځي
د گردې دنياگي په سر ارامه ارامي ده
يو اځي د پښتون په كور كې جنگ راسره ځي
بېرې د ژوندانه مې ډوبوي د غم په سيند كې
د هرې څپې غاړې ته نهنگ راسره ځي
كه نوم مې د شېرينې تش په ژبه باندې راشي
له پاسه مې په سرباندي كلنگ راسره ځي
زمانصيب ته وگوره چې مارله مرگه بچ كړم
د ننې په لستونې كې اورنگ راسره ځي
هلوكې مې دمړيو نښتېځي غوړي ترې باسي
دا پورې گاونډى لكه آونگ راسره ځي
متل دى «چې درانه بارونه وړي خوراك يې ځوخ وي»
د «خيال» كډه په شاباندي ملنگ راسره ځي

د ټپونو غلبېل

تري دو صال يم شرابونه ماته مه راوړه
زه لېوال دميني يم جامونه ماته مه راوړه
راشه په سينه مي د ټپونو غلبېل وگوره
سرترنوکه خريکه يم دردونه ماته مه راوړه
موم غوندي بدلېر مه د بنكلو په منگولو كي
پام كوه چې وانه وړم لاسونه ماته مه راوړه
گراني ته زما د زړه گانه يې پسول څه كوي
خپله بنايسته يې سينگارونه ماته مه راوړه
ژرنده د ناوړين زما د سرد پاسه گرزي
پر پرده د وير باده نور غمونه ماته مه راوړه
زه دومره تنكي شوم چې دمچ پنبې مي ژوبل كړي
بس دي د خيال عشقه پرهارونه ماته مه راوړه

برېښناگانې

بیا به پسرلی شي میناگانې به راځي
تورې شپې به لېږدي رڼاگانې به راځي
واورې به خپل سپین کفن ورونغاړي له محکې
خاندي به گلونه ښکلاگانې به راځي
روغي به شي بیا دغه نوکاري دسېلیو
څانگې به شي پېغلې نڅاگانې به راځي
پاس به د وریڅو درمندونه په گډا شي
گرزي به پرکونه ، برېښناگانې به راځي
شنه به چمنونه شي شنبلي به زرغونه شي
مستي توتکی او بوراگانې به راځي
بیا به د پردیو ټپوسانو پوځ ووهي
باغ ته د توتیانو بلواگانې به راځي
بیا به گودرونه په منگیو ښایسته شي
«خیال» به ورته گوري خنداگانې به راځي

د شهسوار «سنگروال» د بنکلي شعر په اقتفا

چاپه مخه کړې يو

مور خولا تراوسه ولولو په مخه کړې يو
سپک د سيند ځگونه شوو خپو په مخه کړې يو
توره مو له تپکې نه د بل په امر وزي
باتې د زمري وهو بيزو په مخه کړې يو
نن چې د پېروونو کچ کولو زمانه ده
خپل کورونه نلرو خپمو په مخه کړې يو
خپرو په مرچل باندي سرو نه مو په لپو کې
پايلي ته يې نه گورو، ولجو په مخه کړې يو
خوبه زموږ سترگې وې دنورو په جېبونو کې
هرڅه رانه پاته دي پيسو په مخه کړې يو
مور خولا تراوسه دخپل سر په بيه پوه نه يو
ځکه هديرو ته جنازو په مخه کړې يو
هسې خود خپلي ارادې خبرې کاندو
«خياله» چې خپه نشي پردو په مخه کړې يو

برمته

چې موغو بنسته ستا په زړه کې سمندر
دنهنگ په خوله کې ولاړه مرغلره
غمه ستونۍ مې له غربوه څخه ډک دی
نه مې چيغه له خولې وزې نه سندر
هرې خواته مې که بيا يې درسره يم
زما زړه دې برمته ونيو دلبره
خو چې ته يې گودرونه بنايسته وي
خوند خوتاواخت زېړه مازديگره
مور دې هېرشووپه مانيو کې راگرزي
«يو دې بام دوه دې هواوې دې اختره»^۱
«اونس ته وايي چې اورمېږدې ولې کور دې
وايي کوم ځای مې سم گورې زوروره»^۲
«چې يې لو ته خوښه نه وي دلوگرې»^۳
لور په لوتېه تېروي نه په ډبره»
تر رتلي «خيال» خوته ښه يې پېژوانه
چې ديار په منځ زنگېږې بختوره

۱: يو بام دوه هواوې .

۲: اونس ته يې وېل چې غاړه دې ولې کړه ده، وېل يې

کوم ځای مې سم دی .

۳: دلوگرې چې لو ته زړه نه وي لور په لوتېه تېروي .

خوب

خوب وينم زنگېر مه له تاسره په ټال کې
لاس مې دې په غاړه کې وي سترگې مې په خال کې
خښې دې زما له مړوند نوسره لوبې کړي
بوی دې د عطرونو وي چلېرې په شمال کې
د بې له پاسه راشي ما په خوله کې درنه يوسي
ته راڅخه پاته شي ويده په زرغون شال کې
غرونوته مې يوسي په يو غار کې مې ايسار کړي
سراو پښې مې دواړه سره ونغاړي په جال کې
توره تره ږمې وي تش يادونه ستا رڼاوي
سم له دې بلا ووسره ښکېل يم په جنجال کې
خپله يې له دارو څخه وينې دانسان ځي
زه يې رانيولی يم دميني په وبال کې
وايي چې نوته دنبا پېر يومينه څه کړي
سربه پکې وبایلې دنکلو په وصال کې
ته د ادم زوی يې ښا پېرې خودد بېانودي
تاسې شاته پاته ياست له مور نه په کمال کې
کله چې راوېښ شوم له خوبه څخه «خياله»
فکر مې له دې سره وو زړه مې په جمال کې

چيغه

کله چې خاني لرم، په زړه کې کېميني لرم
اوس چې ملنگي لرم، غرورد يا چاهي لرم
زه که پردېسي لرمه، دغه بد مرغي لرم
نن خوبې و سي لرم، په کلې کې پردي لرم
بيابه توره و باسمه، زړه مې لا ياغي لرم
متې افغاني لرم، منگولې د زمري لرم
فکر د زلمي لرمه، شوق د پسرلي لرم
عشق د موسيقي لرمه و ياريې تاريخي لرم
دود، د خواخوږي لرمه، مينه انساني لرم
شور لرم مستي لرمه، خوی، د غرخني لرم
«خياله» څه خواري لرمه مسته شاعري لرم
توره مېداني لرمه، چيغه توپاني لرم

پېغور

پتنګ ومانه په ځان د مینې تور
اوس یې شمعه کړوي په سرد اور
ډېوه ټوله د رڼا په بیه درومي
خوپلتي خوارې ته پاته شې مخ تور
دا انگار به شي ترخپلو ايرولاندي
چې سپرغی له ځانه وېشي لور په لور
په لمن يې د بارو توغبار گرزې
ددې بن گلان به کله شی سمسور
د لوونگو فصل لمړ په زړښت سپاري
خود غچ غبار يې پېټې شي د لور
که داشته تودوخي ځان ته خوندي نکړي
سره سکروټه شي پخپله سوی سکور
د مالیار په مخ کې چوتکی غوتی بنکل کړي
خویاد پرې يې بلبلو ته پېغور
«وزه خلاصه شوه په تېښته له لېوه نه
د قصاب چرې ته ورغله په کور»^۱
چې په بېخ کې ورته کېږدي اومې خښتې
«خیاله» تخت يې له بنسټه شي نسکور

۱: وزه (بوزه) له لېوه څخه خلاصه شوه
د قصاب کره ورننوتله .

رنخوړ

په هره خوا چې ځمه دی ضرور راسره ځي
دياردميني غم دی لکه نور راسره ځي
هرخويي که دزړه له منځه وباسمه بېرته
د فکر په پرده باندې انخوړ راسره ځي
د زلفو هره څو که يې لښکه د غومبسي
پخپله په نځرو لکه تر بور راسره ځي
د حق لېونۍ چيغه مې په ژبه باندې گرزې
له دارسره مې برخه ده منصور راسره ځي
د اښکلي چې زه وينم دهالند په روتردام کې
ارمان دی چې په مينه کې غرور راسره ځي
قفس مې د پښتنيو شو د فيل تر پښولاندې
د «خيال» دزړه بلبل پکې رنخوړ راسره ځي

چېرې ولاړې

نه دې اورم له راډیونه
نه دې غږ له تلوېزیونه
نه دې لوست په ښوونځي کې
نه دې څرک له پوهنتونه
نه دې شتون په سپنما کې
رټل شوې له روغتونه
نه دې توری په دفتر کې
تری تم له کتابتونه
اې د «خیال» د ادې ژبې
چېرې ولاړې له پښتونه

پاخون

زېږې گل يم له ازغي سره زرغون شوم
د خاتول غوندي په زړه کې ځگر خون شوم
کری شپه د غم گلی راباندې اوري
پانې پانې په لمن د سبا وون شوم
د توکم توپير مې نه وو خدای خوشته دی
د د بنمن په ځنځيرونو کې پښتون شوم
د ليلاد کوڅې سپي راپسې غاږي
زه شکېدلای گرېوان گرز مه مجنون شوم
د د بې سيوري مې د سرد پاسه گرزې
له بابتې بې په خوله باندې زبون شوم
اوس مې چيغه بند ولای نشي «خياله»
چې په پته خوله کې زوږ و مه پاخون شوم

نغاري

پيالې راډكوه چې نازنينې ته ورځم
دگلودگېډۍ غوندي رنگينې ته ورځم
«زمانصیب ته گوره چې غنم مې شي وربشې»
په لاره کې پيرې دي چې وربنمينې ته ورځم
متل دی چې «دگودې لار په ژرنده ورغلي»
زما دغه منزل دی ديار مينې ته ورځم
«اوبه چې ترسرپورته شي څه يوه نېزه څه دوه يې»
ډوبېرم که رسېږمه سنگينې ته ورځم
دکلي په کوڅو کې نغاري دي غږوه يې
دلرې نه واټن دی په شېبويي لنډومه
دعشق برخه خوږه ده چه شيرينې ته ورځم
پيغام مې ورته يوسه ترکوڅې دوصال باده
په مينه ور روان يمه مهينې ته ورځم
هرخويې که داسيمي دي وپنلې تنزيمونو
د«خيال» دغه تکل دی خپلې وينې ته ورځم

تربور

بلبل په چينغو چينغو ځي غونچې د گلو چور
گلاب په زړه ټپي بنکاري رېدي په وينو سور
د پر خورنې او بنکې له غوتپورا خڅپري
گل تاج له سر نه ورکړ بورا تپنستي ته مجبور
په ما پسې لا گرزې څارگران د گاونډيو
په لوتويې راماته کړه هنداره دشعور
په سر به دې بلا شي خويې زهروي په خوله کې
زموږ خو تجربه ده «دلستونې د منگور»^۱
نن تول د عدالت د مصلحت په تله کېږي
د حق نارې وهي په دارختلی دی منصور
هر څوک په دې نړۍ کې اول خپله وينه پالي
يو ازې پښتانه دې چې د بنمن گني تربور
يو توره په لاس گرزوي بل گوته په ماشه رېدي
نن جنگ زموږ په برخه گرزېدلی دی دستور
خوبېرته که دامات زړونه راټول شي سره «خياله»
دا اور به د باروتو شي گلونه د تنور

۱: منگور = مار (د خوست په ځنې ولسواليو کې
منگير ورته وايي موږ د دې بوال گړندي ته هم
منگور وايو چې تر چرمشکۍ لږ کچنی دی په
خونو کې پيدا کېږي او هغه يې بې ضرره دی .)

خيبره !

که هرڅومره دې نوم لوړ شمله دې بره
تورکاغان درباندي وختل خيبره
چې داستاد جگوڅو کوولکه غواړي
دبنمان درته رادرومي له بهره
ستا عزت له هرڅه پورته ووافغانه
فلک څه چارې درو کولې ستره
ته يې تل په توره وگتې پښتونه
دملا غشي دې مات شي په خبره
دمرگي وبا دې روږدې شوه په وينه
نيم په لره باندي وژني نيم په بره
چې دخولې گوله دې خوري ته ورته گوري
ستاترو چوشونډو جارشمه نهره
زه خو هسي رنگه هوډ لرم وطنه
چې دې پت درسره پالم تر ټکره
په جنت کې به مې هم دهيلو کوري
د«خيال» گل غوندي هيواده دزړه سره

منجله

په زرگي کې مې اورونه دې خراب يم
د وطن په مينه پوخ لکه کباب يم
د بېلتون غمونو هسي رنگ نری کړم
چې له پوف سره ماتېرېمه حباب يم
لا ترخومي خوروي د مينې رنځه
تن مې وگوره له غمه وچ رباب يم
«پرومبنيه عقله کاشکې چې وروستی وای»
اوس خو بنکېل په منجله کې دگرداب يم
په دې پټه خوله مې پروت برغولی ښه دی
کنه زه خوله اوله انقلاب يم
راشه وڅېرېه د «خيال» دزره دفترې
چې دغم د بدو پېښو يو کتاب يم

غمازراځي

د بنکلو ميره څومره په نازراځي
لکه بلبله په مست آوازراځي
په سپينو لپڅو په سرو منگلو
د زړونو بنسکارته د غرونو بازراځي
چته درخوده په شوق مينه
د عشق رباب ته لکه شابازراځي
اتن يې زده دی ډول يې خوښيري
سندري بولي په وخت د سازراځي
زما دهيلو سپينه کوتره
د زړه شاهين ته په لور پروازراځي
په مړو کتوکي اورو نه وېښي
دميني جنگ ته نوی آغازراځي
لاري به څارو، غمجنه «خياله»
مينه به پالو چې بيا غمازراځي

د خاتولو جنډې

والوزئ وريپخوا وراولونى زمزم
وشيندى په پانومرغلرې د شبنم
بنكارې د خاتولو د جنډو د رپېدونه
رابه شي گلشن ته نوى دورد پرتم
مستې به نغمې شي اورامستې به بلبلې
پورته به شي بېرته توري لري د تورتم
بيا به وي د بنكلو توتكيواتنه
بېرته به د زانو كتارونه شي راتم
ناخي به گلونه اورا پاخي به عطرونه
ولاري به شي بېرته دغه دورې د ماتم
اورې به د پرخومر جانونه په شنپليو
گرزي به له «خيال» سره راگرزي به صنم

انصاف

په يوه پښه ولاړيم د گل پېټې مې په سر
رېډې د پسرلي يمه نخېرم لروبر
ددښتو په لمنو بې او بورازر غونډېم
باران که په مانه اوري ولاړيمه نهر
گهيځ راباندې ولوروي پر خې مرغلرې
ډېر ژر يې پلوشې راڅخه تښتوي دلمر
نسيم يې دشمال خپوته وپشي په هوا کې
وړمې، مې په عطرونو کې دمشکود عنبر
ترڅو چې زه غوتې او سم له سترگو الونيايم
که و خاندمه وړانگو ته مانه پرېږدي خطر
له بېخه مې ورو شکوي ځواني مې نيمه خواکړي
په زلفو کې مې وټومبي پيمخې په هنر
سوکه سوکه مې پېغلې دتندي دښکلا سيال کړي
له ځان سره مې لېږدوي ويالې ته برابر
خوښي او خنداگانې خوکوي دکلې مستې
رازونه وي له ماسره دنجونوودگودر
خواله مې له سپين مخ اوله سرو شونډو سره کېږي
ترڅو چې زه تازه يمه پالي مې زورور
چې مراوی شم، ما پانې پانې ورژوي ښکلي
په گوتو کې مې مروړي بيامې واچوې بهر
انصاف د بندگانو خوهمدغسې وي «خياله»
چې گټه ورته نلرم وهي مې په ډگر

پرتله

ستاد زلفود ولول دغه تعبیردی
چې زما په برخه تل د عشق خنځیردی
که هر خویې پرتله کړمه په شعر کې
تر سپوږمۍ دې بنا ایسته دمخ تصویردی
چې په جیب کې یې تاپې وې د تورو نو
نن یې جام په لاس نیولی هغه پیردی
مریدانویې اسرې ورته راوړې
د دانی حریص پخپله په دام گیردی
چې زما د وطن واگې رانه غواړي
د دې سرو او شنو غدیو څه توپیردی
«هگی دلته اچوي کوت کوت یې هلته»
د بهیر په برخه دغه رنگه میردی
چې منگولې یې د «خیال» په وینو سرې وې
هغه بیا زموږ په کلې کې آمیردی

لوه ننگ

بيامي دبر بېننا په شاني تېره شوې په څنگ
اوږې په سوکه سوکه را اوږې په غورزنگ
لار دې ترگودره ده زموږ د کور له مخې
درومې په وربوزباندي، رادرومې رنگ په رنگ
ونه د چنار لري، بنايست دې دنرگسو
خوله دې سپينه پوڅه ده، په شونډو کې دې بنگ۱
ستاڅنې دمشکو او گلونو خوشبويي لري
وشينده عطرونه اوراوپاشه لوه ننگ
کوردې رانږدې شه لا، غمونه دې شه لري
مينه د زرگي راکړه، له سترگوسره جنگ
ستاڅواني دې بنگلې وي دخيال گربوان دې څيرې
گرزم له درخوسره راگرزمه ملنگ

شات

نه دې بولې شته نه لارې نه دې پچه
 خوهرشی مرداروې ناولیه مچه
 دمچی غولوته وگوره چې شات دي
 پاچهان يې تل ختي په زیاته کچه
 دورېنمود چنجيو خولاوياردي
 چې يې اغوندي هر خان دبل له غچه
 ناخبره يې ستاخوند په ژبه وکوت
 ديارخوله دې ورترخه کره دغم مرچه
 ناپوهي هغه بلاده که پې واورې
 تل به لاس ترزني ناست يې برخه وچه
 نه دې شات وي نه ورېنم نه پلاوونه
 آزاد ژوند دې وي په پت کې بې له کوچه
 ستاد سترگود کجلودارو راکره
 زماتورې سترگې سرې د عشق له لچه
 لابه خودرپسې گرزمه ستومانه
 خدای دې مه لره د «خيال» له غوتې بچه

۷۲

۱: لچ = دسترگوناروغي .

دايوه ساري ناروغي وه چې پخوا په کليو کې ډېره
 زیاته وه دپنستوژبې په لنډيو او کاکړي غاړو کې يې
 ډېره يادونه شوې لکه :

شينخالۍ په کلې ولاړه

يا به لچ راوړي يا غاړه

غاړه = والگۍ = رېزش ، زکام ، کله په سکاروې هم اوړي

غاړه = آواز = سندره لکه : «پلانی بنې غاړې لري»

غاړه = غړۍ

غاړه = خنډه ، لکه دگودرغاړه اونور .

ناغه

بیرغ به دې په سترگو بڼکلومه چې درځم
گلونه به له تانه جارومه چې درځم
ناغه مې دزړه سردرته ساتلی دی هیواده
گیلې دې په لېمو باندي منمه چې درځم
دمینې ولولې دې چې رسواراڅخه نشي
په خونه دسینه کې یې ساتمه چې درځم
تصویر دې لکه گل دپسرلي افغانستانه
د فکر په زانگو کې زنگومه چې درځم
په فال باندي ایمان به په یرغوي کې خوندي کړم
تقدیر دی په تدبیریې اړومه چې درځم
چې ستا دزړه باورد «خیال» په مینه باندي وشي
له سترگو څخه او بڼکې توپومه چې درځم

سکني ماڻھام

سترگي دي سري، ٻنھ دي ڙڙه، زلفي دي سپوري
تر منڊ دي جارشم ولي خپه يي د سپورمي خوري
پلوشي تنستي لمړپناه ڪڀري رها ڊو ٻڀري
سکني ماڻھام دي شنه يي لمنه رنه يي ستوري
اوس لاختان دي شنبلي دي مڙاوي سبلي چلڀري
په باغ ڪي نشته زڀري گلونه خانگي سمسوري
زڙه مڙي خپه دي دڙوند ولجه مڙي دغم تونبه ده
په ٻنار ڪي غله دي تيرڀري را ولي زما په لوري
تل خوبه نه وي د ويرد پڀنوهسي ناخوالي
پڀنانه وايي «کاسي د کبر آخر نسکوري»^۱
دغه نري ده په لورا وڙو ڪي ترخوچي پايو
«وايي چي نه مڙي لابه يي واورڀي» تردڀي لانوري^۲
شپه به رانغاري دپلو پيخي ترسبا وونه
بيابه په ٻن ڪي غوتي غورڀري پرخي به اوري
ته به دزلفو عطرونه وپڀني ورائنگي به لوني
پيڪي به ڙمنڊ ڪڙي سترگي به توري گانه درپوري
ورمي به گزري گڀي به خاندي خانگي به ناخي
زاني به راشي «خيال» به اتن ڪري ته به يي گوري

۱: د کبر کاسه نسکوره وي.

۲: چي نه مڙي لابه واورڀي.

توبنه

ماته وایي په خلوت شه دنیا پر پرده
ددوزخ د اورله وبری خخه ر پرده
وایي ژوند لکه د سیند خپه تبری
د اسپره نری فانی ده خنی ل پرده
شیخ پخپله نعمتونه دلی غواری
بل ته وایي ددی رنگی توبنه وری رده
که بی ورسبری وس ترکومی بنکلی
په مننه بی نیولی ورته غبرده
زه چې پل دیارد کلی په لور رده
ډاروی می چې گناه به لری می رده
اوس که غواری چې ماو پیژنی خوانه
نود «س» په خای د سیال په سرکې «خ» رده
«خیاله» لار خود چروپه خو کونه ده
دانصاف په سمه کرنه قدم کبرده

دغم مېچنې

شېبې درېسې شمېرمه دلبره راشه بيا
زما دسترگو توره دزړه سره راشه بيا
دماړ اوډه اسانه ده لټکې په مورږ روږدې ۱
درمل ته يې حيران يم پاروگره راشه بيا
چې واردةې خطانشې زه به لارې درته څارم
منگي په اوږو کېږده ترگودره راشه بيا
«بنگري په کې ماتېږي ديارى دغه دستوردى» ۲
پخلا به دې کړم بېرته مروره راشه بيا
«سکروټې په بېوزې باندي نشي سپېدلای» ۳
خپل چم راته راوېنښه هنره راشه بيا
لمن دتره ږميو په گلونه راخوره ده
گلشن په تارناده برېڅره راشه بيا
لشکې دېنولکه مرمي راباندي اوري
تپونه مې شرېږي درمانگره راشه بيا
ترڅو به لامېچنې په مورږ گرزې دغمونو
د «خيال» سترگې په لاره دې اختره راشه بيا

۱: لټکه = دوه سرى مار

۲: په يارى کې بنگري ماتېږي .

۳: سکروټې په بېوزې نه سپېږي .

بېوزى = پکى = بادپکه

سپم

ماته را کره لرد مینې مست شراب
چې مې وباسي له زړه خخه خناب
هریو ول دې خنخیري لیکلی خط دی
چې مې ولوست ستاد زلفو درست کتاب
دا چې شنه چینه اغوندي چنگبني
ستا په لوبو باندي پوه یو په حساب
ستني خپله سپم نیولی ووسپنسي ته
په تپي زرگي يې نتوت تناب
«چې کرې هغه به وربې کرگره»
دژوند فصل دی وبال وي که ثواب
په نیلي غوندي خولی يې خطا مشه
د اوبو په سرپوستو کی دی حباب
لاد سرسلامتي دلیلا غوارم
که هرخویې کرم د عشق په اور کباب
دادې خه لپونی مینه وکره «خیاله»
چې يې وتورلې وچ لکه رباب

گودره

د نورچينه دې وچه مه شه لمره درسره يم
دا وړانگې چې رالېږې خياليگره درسره يم
چې پت دې له بې پتونه خوندي اوسي وطنه
ستامينې ته راغلی يم ځگره درسره يم
يو غږد جگو غرونو يم له گران افغانستان نه
له کوټې تر کابله پېښوره درسره يم
د شعريه ولولو کي به دې هم راسره پالم
له لاسه به دې ورنکړم ډگره درسره يم
چې بيادې څوک په وينو باندې ونه لري غاړې
عزت ته دې ولاړيمه گودره درسره يم
د خيال د سر شمله يې تل تر تله هسکه اوسي
زما د هيواد عشقه د زړه سره درسره يم

کار مساله کوي

سړپه اوږو گرزوي پتنگ بلې ډېوې ته ځي
زړه يې په لمبه ايښی دمینی تماشي ته ځي
«خوک چې ورته ووايي افغانه غورډې سپي يووړ
خپل غورډونه، نه گوري په منډه د سپي خولې ته ځي»
څه گټه لنجرومي ته چې خپله خوله يې توره کړه
ښه خوشلايي ده له رنجو سره لېمې ته ځي
واردی د شيخانو د بر بند وگناهونويې
پام يې له پيالې سره لاسونه يې تسپې ته ځي
«خواره دې شي مينځه چې دمینځې کالي وينځي»
گوره پهلوان ته د لاسپوڅې ارادې ته ځي
«چاري مساله کوي اولايي يې بي بي وهي»
تورې پښتانه وهي وياړونه يې شملې ته ځي
وايي «دمېږي لپاره پرڅه هم توپان شي»
«خيال» غريب ته گوره چې دهرې بلاخولې ته ځي

په زړه کې شور لرم بلواغواړي
لېونۍ مینه برملا غواړي
د زمانې هسې دستورته گوره
«ږیره زما واک یې ملا غواړي»

چې د حسن خان دې راغی زه یې گرو کړم
د ښو په بزگرانو دې هم لو کړم
اوس غوبل د بیلته راباندې گزري
د الف په شانې سیخ وم عشق دې «و» کړم

د دېب سيوری

نوم دې لښته رنگ او بوی دې د گلاب
جام د بنگويې مستي دې د شراب
زما زړه پرې غږوي د عشق سندرې
تورې زلفې دې تارونه د رباب
د منشور غوندي يې وېښي په هر لورې
پسرلی دی درنگونو ښکلی باب
دازموږ انا رکه خومره خوندور دي
خوددوی خورما به اخلوپه ثواب
«که وروري سره کوو دغه متل دی ۱»
چې ترمنځه به ټاکلی وي حساب
اوس ملا د خپل چرې په چيغه درومي
زړه مې ځکه شو د غم په اور کباب
دغه دروند سيوری خو بیا د هغه دېب دی
چې ښایست د شاپېری يې کړ خراب
چې يې تېر کړ د زندان په پنجره کې
همد غومره وود «خیال» غریب شباب

لتون

چټه مروره ده په غرو، ورپسې گرزم
خه وکړم مين يم په پلمو ورپسې گرزم
گرز مه په دښتو او راگرز م په غونډيو
ستړی او ستومانه په غرمو ورپسې گرزم
«وزمه له کلې خوله نرخه وتی نشم» ۱
دغه زمور دود دی په کلو، ورپسې گرزم
خارم گودرونه او راغواړمه باغونه
سپور ورپسې نه ځمه په پښو ورپسې گرزم
وايي چې «مړه گېډه فارسي وايي» کابل ۲
زه خو په هرځای کې په پښتو ورپسې گرزم
شونډې يې موسکالري لېمې يې مروري
«خياله» که خپه وه په توبو ورپسې گرزم

۱: له کلې ووزه له نرخه مه وزه

۲: مړه گېډه فارسي وايي

هيواد ته

که مې سردی که مې مال دی که مې تن دی
له دې ټولو څخه خوږ راته وطن دی
د جنت د نعمتونو نښانې دي
که یې د بنټه که یې غردی که چمن دی
ویاړا ویت مې له هیواد سره تړلې
که دا نه وي نو منلی مې کفن دی
نور څه نشته چې یې جار کړمه له خاورې
اوس مې نذر ورته ایښی خپل بدن دی
که هر څومره گوزارونه یې خوړلې
لا تر اوسه له هر چا څخه پتمن دی
که یې لرې شم له غېږې هم دباندې
زما زړه یې په نامه باندې مین دی
زرد چوبې ته زېر لږگی مه وایه زیاره
په پښتو ژبه کې دغه کور کمن دی
د «خیال» زېر زبېښلی مخ سپېره یې بڼه
د وطن د عشق له غمه لوغړن دی

پسرلي ته

د بهار مو سمه زېرى مې درباندي
نندارې ته دې رنگونه راروان دې
رڼې پر خې امپلونه درته پېپې
په گلابو کې عطرونه درته خاندې
پورته گرزي درمندونه د وريپخو
لاندې گڼې مرغلرې د باران دې
پلوشې دې بنكلوي د ونو خڼې
د غوتيو امپلونه دې غرواندې

۳۱

خو افسوس دى لاتراوسه پسرليه
له هوا خڅه مرمي را، اوري لاندې
لا تانگونه وړانوي دخلکو خونې
په هر لورې ژړاگانې دي ياساندې
لاسرونه پرېکوي دبل په امر
غليمان مولاد وينو په ارمان دې
«دانړۍ خو په امېد خوړله کېږي»
«غرکه لوړدى لاريې شته ده په سرباندې»
«وايي ژرنده که دپلارده هم په وارده»
دا ولاړ بهير به بېرته ځي په وړاندې
بيا به تالندې برېښناوې سره ناڅي
شين توتيان به اتونو درته کاندې
«خيال» به بيا د سبا وون گلونه ستايي
د گلشن وړمې به گرزي لاندې باندي

ديوروپ نجونې دې مستې او برينډې
خپلې خنې پرې کوي لمنې لنډې
دلته مينه کول عيب نه ياد پرې
خو زما په اوږو باردې دغم پنډې

«وايي چې اوبه که خومره زورلري
خمکه ورته خپله هومره سورلري»
وينه يې که هرخومره ارزانه ده
مرگ دپښتنو خوگوره پورلري

۸۸

ستاد اتورې تورې سترگې زما خوښې
زور د ستوردې گرزوي راڅخه گوبښې
يو وار راشه له نژدې مې تپوس وکړه
«يارد يارد پاره خوري د غوايي غوښې»

ستامينه مې په وينه کې روانه په سيالي ده
پالنه دې په ما افغانستانه په سيالي ده
حيران يمه دوران د زمانې ته چې را اوږي
«مېرانه په سيالي وه اوس سپستانه په سيالي ده»

۹۰

گرم نشته

په زړه باندي رنځوريمه صنم راسره نشته
درمل ته يې حيران يمه ملهم راسره نشته
په مړينې نڅاگانې دژونديو په ماکاندي
تراوسه هم لافکردو کم راسره نشته!
چې برخې سره وپښي تل زما پله وې سپکه
خپل حق غوښتلی نشمه قلم راسره نشته
دبل په ژبه وپلای شم سندرې او شعرونه
پښتون يمه دخپلې ژبې غم راسره نشته!
دحسن رنگينې مې له بارو توسره ولاړې
بې رنگه پسرلی يمه موسم راسره نشته
هرچاته مې چې لاس ديارانې ورغزولې
په لاس کې يې خنجر نيولی سم راسره نشته
نورمه وژنه صياده فريادونه دبلبلو
دصبر کاسه ډکه شوله زغم راسره نشته
«هم غل وايي چې غله دي هم کوربه وايي چې غله دي
جزا خوبه يې «خيال» کالي چې گرم راسره نشته

د شهسوار «سنگروال» د بنکلي شعر په اقتفا

بړبوکی

بنکلی سبا وون و و ما زدیگر و خوړ
توري تر وړمې راڅخه لمر و خوړ
باغ مود خزان سپلیو و خاندېه
ږیرو له منگیونه گو در و خوړ
بیاموپه دې غرونو کې و باگرزي
ژوند د پښتنويې لروبر و خوړ
روږدې شوه په کلیو او کوڅو کې
سم یې له و سلو سره لښکر و خوړ
وايي زمانه اخره شوې ده
گوره چې گیدرې هم زړور و خوړ
د بې د شورویانو خولاڅه کوي
توغ د آزادی یې برابر و خوړ
جاردې شم هیواده «خیال» ته و خاندېه
ستاد عشق غمونو خومې سر و خوړ

ملايکي

چې هرې خواته خوځمه پيرې راسره ځي
ددو واوروله پاسه پرېنتې راسره ځي
زما د عملو نو حسابونه راته ليکي
د ورځې تر ماښامه او د نېټې راسره ځي
که زه پخپله سم يم نو بڼه مې راته کاري
خوپل چې بې گودره بدم کړې راسره ځي
چې کورته راروان شمه په سترگو کې مې څاري
له ست کولو پرته مېلمنې راسره ځي
که بڼې چارې مې وليکي د بڼې اوږې ملکه
په ورځ داخرت کې به پيالې راسره ځي
غلماڼ به په ماڼيو کې نڅاوې سره کاندي
د حور وېره ورېښمېني کجاوې راسره ځي
د باغ په رنگينو کې به سندرې سره بولو
پيالې به د شرابو پيمانې راسره ځي

۹۲

ډولونه ربابون به غږېږي هرې خواته
اتنې خومې کلتور د زمانې سره راسره ځي
له پاسه به د شاتو بارانونه په ما اوږې
دلاندې په ويالو کې به شيدې راسره ځي
شيطان به د دوزخ له پنجره څخه راگوري
د مشکو او عنبر وېره ورېمې راسره ځي
خوبرخه د دنيا مې له ازله خواره شوې
د ژوند په هره پېښه کې خطرې راسره ځي

ديوي بلاپه خوله کي يم په بله باندې اورم
چي کومې خواته ځمه زولني راسره ځي
زماپه گربوانه باندې د اوبنکو مرغلرې
دسترگوله چينو څخه رنې راسره ځي
دا اوس مې په تتر باندې مېچنې گرزې خياله
ډگرته چې راووزم زلزيلي راسره ځي

۹۳

۱: مېچن = دلاس ژرنده = بې اوبوژرنده .
مېچنه په لاس تاوېږي ، او په بې لوارې دي او
ارغستلي يا اوگره ترې جوړوي .

کاشکې

زه به درشم چې گلونه درنه جار کړم
دلوونگو خوشبويي به دې نثار کړم
لکه ته چې څنگه ژوبل شوې هيواده
زه پخپله ستا غمونو هسې خوار کړم
چې دې ياد په هر محفل کې چپرې وشي
خدای خوشته دی په نامه دې افتخار کړم
د وجود وینه مې ستاد سرخيرات شه
که داغرونه اورغونه دې گلزار کړم
ستاله دغه لور پينې نه مننه
چې د مينې په بهير کې دې مهار کړم
کاشکې زړه مې دنظمونو تومننه مومي
چې دشعريه مرغلو دې سينگار کړم
چې داهره يوه غدې درباندي راغله
ستا په مينه کې يې شومه د انگار کړم
تل د «خيال» په زړه کې دغه ارمان گرزي
چې دې غاړې ته زېري گلونه هار کړم

پایله

د زاهد په خوله کې گرزې سپینې حورې
د جنت په نعمتونو کې مشهورې
دی پخپله نذرانې گڼې په گوټو
مورته وایې چې وهی په جنگ کې تورې
اوس یې پای شو د هیواد لپاره دغه
چې له خپلو خالو ووتې مستورې
نن چې ځنې د وطن گلالی وینې
د گاونډ د تورمخانو دې مزدورې
چې یې میچ په پلونه پرېښودله نازه
په عربو کې شیخانوته مجبورې
څوک چې پاته شوې دلې روغې رمتې
لو غرنې خویا کونډې دې یابورې
نه یې مال شته نه خواړه نه درملنه
«خیاله» گرزې په غمونو کې رنځورې

دزره غبر

خه راته خاندې گودر خونه يم
گودی د ویر شوم اختر خونه يم
ولې مې خاري پخپل وطن کې
سپېره کودی يم گوهر خونه يم
کلی زما دی واک يې دتا سي
ترتې مې خته سوالگر خونه يم
جهاد چې فرض وو ټولو ادا کړ
اوس چې غريب شوم رهبر خونه يم

۹۶

دشگوپان شوم د رودپه غاړه
ورو ورونې پرېم کمر خونه يم
زه يو افغان يم غليمان ډېر دي
توره لرمه لشکر خونه يم
مه رانه تنسته دهو سي خوري
مين به يم خطر خونه يم
خپانده سيندوم په خور بدل شوم
غېرې ته راشه ژور خونه يم
«چې برخې وېسې مېر ونه گوره»
بنکلی زلمی يم ببر خونه يم
لېرې درپت کره ترپلواندي
«خيال» درسه دی بهر خونه يم

جرس

که یې غشي دي که دام دی که قفس
که یې چوف دی که یې کوډې که محبس
خوچې مور په بهیرونو کې روان یو
د کاروان سره به زوږ وي د جرس
دهیواد د غېږې مینه مې په زړه کې
لکه وینه داسې گرزي هر نفس
که غلیم درته هر خومره گلالی شي
په منگولو کې یې مه ورکوه وس
«چې پیشویې د پخو غونډو کشی کره» ۱
زما صبر خودې خدای لره وي بس
«که د سرو زرو چاره دې وي په لاس کې ۲
دامتل دی خوک یې نه منډې په نس»
«خیاله» زړه دې دلونگو خوشبویي شه
چې په خپلو غرو یې و پښې په هوس

۹۸

۱: پیشویې د غونډو کښی کره .

: پیشو = پشي = پشه = پشک .

: کښی = ساتونکی = پیره دار = محافظ = خارگر

(په تېره بیا د کروندو، باغونو او کښتونو لپاره .)

۲: چاره که د سرو زرو هم وي سپری یې په خپل

نس نه منډي .

گلاب

په زلفو کې مې وټومبه گلاب راغلی يم
وربل ته دې له یارڅخه ځواب راغلی يم
له خانگې يې راپرې کړمه ډالۍ دتالپاره
مامه مروړه په گوتو کې خراب راغلی يم
په رنگ کې ستادمخ سره سيالي ته لويېدمه
ځواني مې درنه جار شوله خناب راغلی يم
گلپانې مې لانه وې غوړېدلې سباوون ته
بې وخته نیمه خواشوم په عذاب راغلی يم
دزني په خولو مې اوبوه تازه به اوسم
چې مراوی درنه نشمه کرياب راغلی يم
يوه زېرمه د عطرونو يم يوراز خوږې مينې
د «خيال» کرلی گل وم په شباب راغلی يم

کجل یووړ

زړگی مې له کوگل څخه منگول یووړ
آرمان د خوږې مینې مې وربل یووړ
یومرغه ووسلو لومې ورته ایښې
صیاد د زمانې رانه اول یووړ
بلبل د پښتو ژبې مې له بڼ څخه
د خاورولاندې قبرته کابل یووړ
تاریخ مو له لرغونو خزانو سره
د سیمې غلیمانو په یرغل یووړ
مشال دیار دمخ زمانه لاسه
بېلتون له پلوشو سره په چل یووړ
یو عشق د ولولومې د وطن په نوم
د شعر په مرغلرو کې غزل یووړ
د «خیال» د زړه بورایې په لټون ووچې
وصال د تورو سترگو کجل یووړ

که خوک بنه وایي که بد وایي که رد
له آموتر ابا سینه مې خپل حد
زه خوڅه د چاپه رپیره د عوه نکړم
دا وطن مې هم دپلار ووهم د جد

له ولجوسره دې نه یم خلور بوله
ماد بنکلی خاورې مینې ته در بوله
که مې سرد خپل وطن په مینه ورکړ
د ژر په ځای سندرې په مابوله

د کو چیانو غږ
هرگه بیخ له خگرخونه سره لېږدو
مور کو چیان یوله بېلتونه سره لېږدو
خپلې کډې بارو و د چرگ په چيغه
لوخ لغړله سبا وونه سره لېږدو
ورشوگانې مود غلوپه ولکه ولاړې
لکه زانې اوس له یونه سره لېږدو
د خېموزرې ترانگې مویه شادي
درپه درله شواخونه سره لېږدو
بې منزله پراوونه دې وهو بې ۱
ورې ترې له ژوندونه سره لېږدو
د توپان په اوږو بار د مرگ په لورې
د غمونوله تر وونه سره لېږدو
لاتر خو پورې به کالودغه ستونزې
«خیاله» راشه له غبرگونه سره لېږدو

۱: پراو = تم خای = فرسخ
پراو = مرحله = (د پراو اصلي مانا د کاروانونو د تم کېدلو
خای و و خو د تلور اتلو او لېږدېدنې د عصري وسايلو د
رامنځ ته کېدلو سره سم پخوانيو کاروانونو او پراونو هم
نوي بڼه ونيوله او پراو د نويو اړتياوو له مخې خپل خای
مرحلې ته ورکړ ځکه چه پښتو ژبې مرحلې ته کوم نوم
نه درلود نو اوس پراو د مرحلې په مانا دود پيدا کړ او کله
چې پخواني شوروي اتحاد د جدې په شپږمه نېټه په
افغانستان يرغل وکړ نو، نوې مرحله او يا نوې او
متکامل پراو د و مره ډېراستعمال شو چې دهغه اصلي
مانا بېخي هېره شوه . له کابله تر غزني پورې دلارې
واتن شپږ پراوه وو .

چرايي

ته چې سترگې توروې په سلایي
مابه وباسې له بناره جزایي
چې د خنپو توري لري دي باديوسي
لکه تورماران چې گززي هوايي
ماد زلفوپه دورو وهي له پاسه
چې درخبرمه د عشق په چرايي
اوس چې عمر تپروم په پردېسي کې
په دیدن پسي دي گزرم سودايي
د وطن دميني تاوته خولاگوره
کروي مي لکه اور دکرايي
چې درو گزرمه بپرتله بهره
مستوه مي د خندا په دوايي
که دي پام راباندي نيسي دزپه سره
ستاله خنگه به دپره شم کرايي
وايي هله زلزله راشي په حمکه
چې ستومانه شي بنکرونه دغوايي!
چې د «خيال» په وطن هره غدي راشي
غمازان يې بولي برخه طلايي

د اسمان تبغنه

چې پرون يې په ما ولگا ووتور
اوس خودوئ لره پخپله شو پېغور
«که د بل لپاره خاکيني په پته
دی به خپله په کوهي کې شي نسکور»^۱
تول وطن يې رانه وشپېلا وه لارل
«مور خپل پور ورخخه غوار و دوئ لانور»^۲
لايې سرور باندي خلاص نه دی په کچه
چې «د سيال خواړه يا پوردي يا پېغور»^۳
که هر خود اسمان تبغنه گزري پورته
سريې محکې ته را کوزدی لکه بنکور
«لا په لپو و چوي د سيند مو جو نه»^۴
نه يې بر ورته مالوم دی نه يې سور
خوپتنگ که د ډ پوي په سر کې پرې
د خپل سر سودايې بيه ده د اور
چې د «خيال» د بخت توتي له گورته ووت
نه يې پته په بهر شته نه په کور

۱۰۴

۱: چې بل ته خاکيني پخپله پکې لوېږي .
۲: مور خپل پور غوار و دوئ لانور .
۳: د سيال خواړه يا پوردي يا پېغور .
۴: درياب په لپه نه و چېرې .

ډوله وهم دې چپرې

عشقه جنون دې چپرې خيالي ليلادې چپرې
خيرې گربوان مې گوره حمه صحرا دې چپرې
زما د زړه په پولو بيلتون خېمې وهلي
وايه غورزی دې چپرې بله بلوادې چپرې
«ته چې له سترگو خخه ميده رانجه پتوي»
د بڼو غشي چپرې دميني غلادې چپرې
ځای دې دمخ په غولې وړانگې دې شونډو ته ځي
پېزوانه زانگې چپرې زېره رڼادې چپرې
له پورې غرونو سره ستا ازانگې گرزې
«ډوله وهم دې چپرې د غر ډنگا دې چپرې»
څرک له ختيځه وهي وړانگې لوېديځ ته لېرې
لمره راخېرې چپرې دنور رڼا دې چپرې
ستاد قلم په څو کود ساندو څرکي گرزې
«خياله» وطن دې چپرې د غم ژرادي چپرې

چل او ول .....

ته چې سترگې توروې زه درپوهېږم
زړه مې بيا ټکوروې زه درپوهېږم
په دې چل کې خويو ول لرې چلبازې
غوړې څنې سپوروې زه درپوهېږم
نن دې غشې د بنوپه ماشه کړې
چې په چايې اوروې زه درپوهېږم
که هرڅومره په نخروراسره گرزې
زما مينه نوروې زه درپوهېږم
چې زما د زړه جنډې دې راکړې کړې
بخت مې بيا نسکوروې زه درپوهېږم
تورې زلفې دې دورې دمحتسب دي
چې مې څومره پې وهې زه درپوهېږم
ته هغه نوی توپان د يوې غدې يې
د «خيال» کلی وړانوې زه درپوهېږم

پوښتنه

ماوگوره ريباره ښکلی ځوان ی یم کنه یم
درخوته یم راغلی ادم خان یم کنه یم
د عمر په اوږدو کې زولني دي شرنګوم يې
زندان زما په برخه دی افغان یم کنه یم
کاروان د سباوون مې د ماښام په ګوتو کېوت
د ژوند په ترږميو کې روان یم کنه یم
بهار و مه رنگونه مې سپليورانې يووړل
اوس زېږزېښلی برېښمه خزان یم کنه یم
چه واک د آزادی مې د غلیم په ولکه درومې
په توره کې اتل دهر زمان یم کنه یم
په مخکې ننوزم کېولی مې څوک نشي
ختک د غلیمانوته سندان یم کنه یم
له غرونو ګرنگونو څخه سرباسمه «خیاله»
د ژوند په بدو پېښو کې توپان یم کنه یم

غلبیل

زه شاهين دلور و غرونو و م تا ابل کرم
ياره خنگه دې د خنيوپه دام بنکېل کرم
چې مې کورته ير غمل درسره بيايې
زه خوڅه لېونې نه يم چې به خېل کرم
مين زړه دې برمته راخڅه وړی
لکه ستوری له مداره دې رابېل کرم
که دميني گړندی دې نه رالېردي
راته وایه چې مې وينه درته تېل کرم
په وطن کې وچکالي ده لامبوزني
رني پرڅې به د اوبنکو درته سپل کرم
خپل تېرمې لکه ډال درته نيولی
دېنو به ستنگرونو دې غلبیل کرم
ستاله هسې لورپيني نه مننه
ديار «خياله» چې دې غاړې ته امېل کرم

غمی

غمی زما خوږ ورورو و البته زما د پنځو ورونو څخه چې څوک
شهید او څوک پخپل مرگ له دې نړۍ څخه ولېږدېدل غمی مې
وروستنی ورورو چې د همدې کال ۲۰۰۲ د دېسمبر د میاشتې
په ۱۲ نېټه یې له نړۍ څخه سترگې پټې کړې، له همدې کبله مې له
دې لاندې شعر سره دخپل مات زړه څرېکې دشعر له ولولو سره
ملې شوې، الله دې پرې ورحمېږي .

زړه مې شین دی له غمونو مې زړه شین دی
نن مې بیا د سر په خونه کې ناوړین دی
د غمی د مرگې غږ راباندې وشو
چې له ږنگې دنیا گۍ څخه یې تلین دی
ژوند مې هسې هم روان و وپه سکرو تپو
دغه ویر په ما له هر څه نه سنگین دی
خپل تپ مې هرې پېښې لره سپر و و
اوس مې ټول بدن چې و خوځوې خوړین دی
په هیواد کې لاد وینو باران اورې
زړه مې ځکه د غمونو ابا سین دی
د ژوند ونډه مې د څرېکو لویه پانگه
«خیال» چې سترگې غړولې دې غمگین دی

د مرگي بڼا مار راغلی دی غمی وړي
زه یې وینم له گوگله مې زرگی وړي
دلېمو خخه مې وینې راخخېږي
چې زما د بخت له خانگې نه بېری وړي

غمی تل راخخه ولاړ او زه په غم کې
له سوچونو سره پاته په تورتم کې
په هغه باندي د خاورو امبار پرپوت
زه یې پرېښودم یواځی په ماتم کې

نسکور

یومی کلی رانه پاته یومی کور شو
یومی عشق دگل و طن راباندې پور شو
تسه لاسه اوس به خپلې گوتې مروړې
چې یرغل دېر بکیوپه دې لور شو
«پکه دغه دې لابله لویه سپکه» ۱
د زاهد د گناه تور، راته پېغور شو
د ازمالپونی زړه کله صبر پړي
د جنت په شان هیواد مې راته اور شو

۱۱۱

«اوس واده د بسوگی وړخه جوړدی» ۲
چې د جنگ غبار مو کم نه شولا نور شو
«یومی توري پيشو لاس په خوله ختلی» ۳
جام د بخت مې په یرغوي کې نسکور شو
یو گزمې د بېلتانه راسره گزې
بل مې تن له ډېره غمه سوی سکور شو
دا شناگر گوتې خنې غوړې نشوې
نن مې خکه دخپل مخ پستوکی سپور شو
د وطن د غرونو باده راچلېره
که گلشن د «خیال» دهیلو پې سمسور شو

۱۱۲

۱: پکه دغه دې لابله سپکه
۲: د بسوگی واده وړخه جوړ شو، (وځنډېده.)
۳: لاس یې توري پيشو ختلی، (بدمرغه دی.)

زولني

ما وپل زه به درته دام ږدم له دانې سره
اوس خوته راغلي له مستې يارانې سره
زه په گردوزيارتونو گرزېدمه
ستا په مينه کې د سر له نذرانې سره
گام په گام درسره گرزم لاس تړلی
ستاد زلفوله ورېښمينې زولانې سره
نوربه وشکوم د صبر ځنځيرونه
څه به ځان سمبالوم له زمانې سره
لاتر خوبه بدرگه درسره ځمه
نورمې پرېږده دوصال له خزانې سره
په وربوز باندي به نه راسره گرزې
«خيال» ته وگوره له مينې مستانې سره

نه پښتون نه هزاره يم نه تاجک
نه ترکمن يم نه بلوڅ يم نه ازبک
زه افغان يم له ځانه راته گران دی
د وطن د پاکې خاورې هر څپک

۱۱۴

د بڼو نېزې دې ولې په هر لورې
خوزماله زرگي وزې پورې وړې
موريې ځکه سپېلني ورته لوگي کړل
ديارسترگي بې کجلو توري توري

وانه

چې زما دميني درمند دې چانه
راته وايه گرانه څنگه دې گانه
د زرگي ستنې مې مه وله، نرېرې
چې دې بيا په ماشه کړي دې بانه
د اتور مخې يې دعوه لري په زغرده
ته به وايې چې خپل مال يې دی وانه
که مې بيا د زړه غورزی له واکه ووزي
روغ غوربونه به يې دواړه شي کانه
ديارڅنگ ته به په سپينه رڼا ورشم
که د «خيال» د نصيب ستوري شي رانه

موردې وشړو، ته بيا راشې هجومه
نابللي مېلمنه راڅخه درومه
که موبېرته پخواني سوتې ته لاس کړ
بيا به وزې له دې غروڅخه په کومه؟

مستي مخ دې د شيدو د سر پېروي
نن يې وينمه پلودي يو يستوی
چې په سترگو کې ستونه راته کاندې
دغه ښکلی خوی دې برېښي راته نوی

نذر

زه چې مينه درکوم ته مې ترې ۱
لامې ولې له ديدن څخه رتې ۲
زما پام دې دگرېوان په پولوگرزي
که يې غواړې دسر نذر مې گتې
مين زړه مې د اوږدو غمونو جيب دی
چې هرڅو يې په منگولو پلټې
که پاچاشې دپره دو تر حکم لاندې
هرمهال به د غليم کاسې ختې
توري سترگي دې بازان دلور و غرونو
چه زما د زړه په سروهي غوتې
اوس به لرې شې د خيال د سينې دورې
زه چې اورم د پښتو خوږې تپې

۱۱۷

۱: تره تل = تهديد کول = غورې تاوکول ، چې
د تصادف له مخې دانگليسي «له تريپټ»
Threat (گوش مالي) سره برابر شوی

۲: رټل = محروم کول = شړل

د کانهې زړه

لاد جنگ په نیلي سپور یې زغلوې یې
دلته وینې دې ارزانه تویوې یې
لایې خو په تو کمونو سره وېښې
یو افغان دی د پېریو بېلوې یې
یا په جنگ یا په ولجو یا په دمونو
ستا په فکر سادگان دې غولوې یې
په سینه کې دې د کانهې زړه درېږي
لا د غم د وبا اوردی بلوې یې
گوره سر او مال به دواړه پکې بایلي
د ایه غرونو کې بازان چې اېلوې یې
ستاد سروسترگو ازغی لکه چې «خیال» وو
اوس دې کېوت په منگولو ژو بلوې یې

نوم

خ=خيالي وربل دي په ماواچوه درپټ مې كړه
ماترو زرو لاندې وپېچه واسكت مې كړه
ي=يو اڅې ستا په تورو سترگو كې درمل لرم
په زړه رنځو يمه جانانه روغ رمت مې كړه
ا=اوس چې اجل د تا دمخه پوې ته راوستم
دميني او ردې راته ولگوه ست مې كړه
ل=لږ مې په غېږه كې د زړه خواته دركېكاره
تل به دې ژوند سمبالوم د اوږې مت مې كړه
م=مستي زما نصيب په تا پورې تړلی دی
د وصال برخه راكوه د كلي چټ مې كړه
ح=حيرانه ولي راته گوري سپلني دي شم
راشه زما په تېر و غزېږه كت مې كړه
م=ماته په كمه سترگه مه گوره مين دي يم
له خپل بنايست سره مې سيال وگڼه غټ مې كړه
د=د غرونو خيال يم كه مې اېل درسره ساتې نو
د خولې ترياك دي په ما ولوروه لت مې كړه

پوروپی

داویاند چي گوري دهمدغه بنار وگړی دی
داد غلیمانود غد یو دجال غری دی
بیاز مور د لپو لپو او بنکو خخه باج غواړي
د پب د زمانې مو، لادوینو پوروپی دی
کله یې داغرونه او سیندونه لېږدولای شوای
جام یې د غلبېل په شانې، پړی یې او مړی دی
بیایې د الپوه کومې رمې لره ساتلی دی
بیایې د تابوت په منځ کې ایښی لکه مړی دی
غبرگې پنجرې مې د سینې د قفس ماتې شوې
زړه یې په منگولو کې ژوندی راخخه وړی دی
«خیاله» دغه نوره به ترمنزله پورې خنګه ځي
د ابهیرد اوو او بنانو لاسې نیمگړی دی

الماس

زړه مې کت کت لکه ماشوم درپسې ژاړې
ستاد مهيني ځوانۍ مينه رانه غواړې
د زلفوهر وېنسته دې لېنسته د لوونگو
د لاس منگولې دې سکه د زمري داړې
لکه شاهين په چنارونو کې دې غواړم
د جگو غرو کوترې چېرې رانه ولاړې
د سپين تندي خال دې الماس د کوه نوردی
له ډېره خياله دې دخولې خبرې لواړې
د اروپا تر بهار اوړی بنايسته دی
نجوني نسونه لوڅوي لمنې نغاړې
زما په فکر کې رنې راسره گرزي
که يې هرڅومره هېروم دگو درغاړې
د «خيال» له سترگوسره سترگو ټکر وکړ
اوس يې د زړه گونبزه شنه لمنې شاړې

وطنه

د زړه په سرباندي مې ځای لري وطنه
دلور و غرونو په لمنو کې پلنه
په هره لوبشت دې دلمانځه سجده رواده
دمسلي غوندي دې پاکه ده لمنه
چې کوم ابليس دې په وياړونو لگېدلی
په ماته ژامه دې شرلی دی مننه
هره دره دې یوه زانگود هو ساینې
په هر بچي باندي دې ډېره لور بینه
که دې هرڅو په راکتو نوباندي ولو
لادې پرانستې راته غېږه ده پتمنه
ددنستو هر بوټي دې خانگه دلونگو
غردې په رنگ کې بنايسته دی له چمنه
دتاله پت سره مې ژوند ترلی وینم
له سراو مال سره دې فرض گنیم پالنه
که دې زما د وجود وینوته وي اړه
په دواړو سترگو مې منلې ستا بلنه
دتاد جگو غرودڅو کوبلا واخلم
والله چې ډېر راباندي گران یې زما تنه
خیاله که زړه ته دې آرام لیدلی نه وي
دهیواد خاوره درنځونو درملنه

شعر

شعر خپلي ځواني لره پسول غواړي
وزن لره تله غواړي تول غواړي
کله ردیفونه، قافيي لري
بنکلو کلمو لره کچکول غواړي
بني استعارې او کنایي لري
بني او منځپانگې لره شپول غواړي ۱
مستي ولولې يې په بيتونو کې
گڼو انځورونو ته کهول غواړي
زړونو ته خوندونه او جذبې وپني
ساری او تشبه لري سمبول غواړي
بنایي مفکوره او تخيل ورته
حسن او احساس ورسره ټول غواړي
کاريې له زړه سوي او خواخوږي سره
مينه د پيمخو بده بول غواړي ۲
«خيال» يې چې سالار د تصويرونو شي
بيا نوداتن لپاره ډول غواړي

۱۲۳

۱: شپول=پندۍ غالی

: شپول=هاله

۲: بده بول=بنکاره=څرگند=په ډانگ پييلې

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**